Zveza Prijateljev Mladine Slovenije®

evropa v šoli

natečaj 2019/2020

NA MARSU ŽIVETI NE ZNAMO, ZATO ZEMLJE NE DAMO

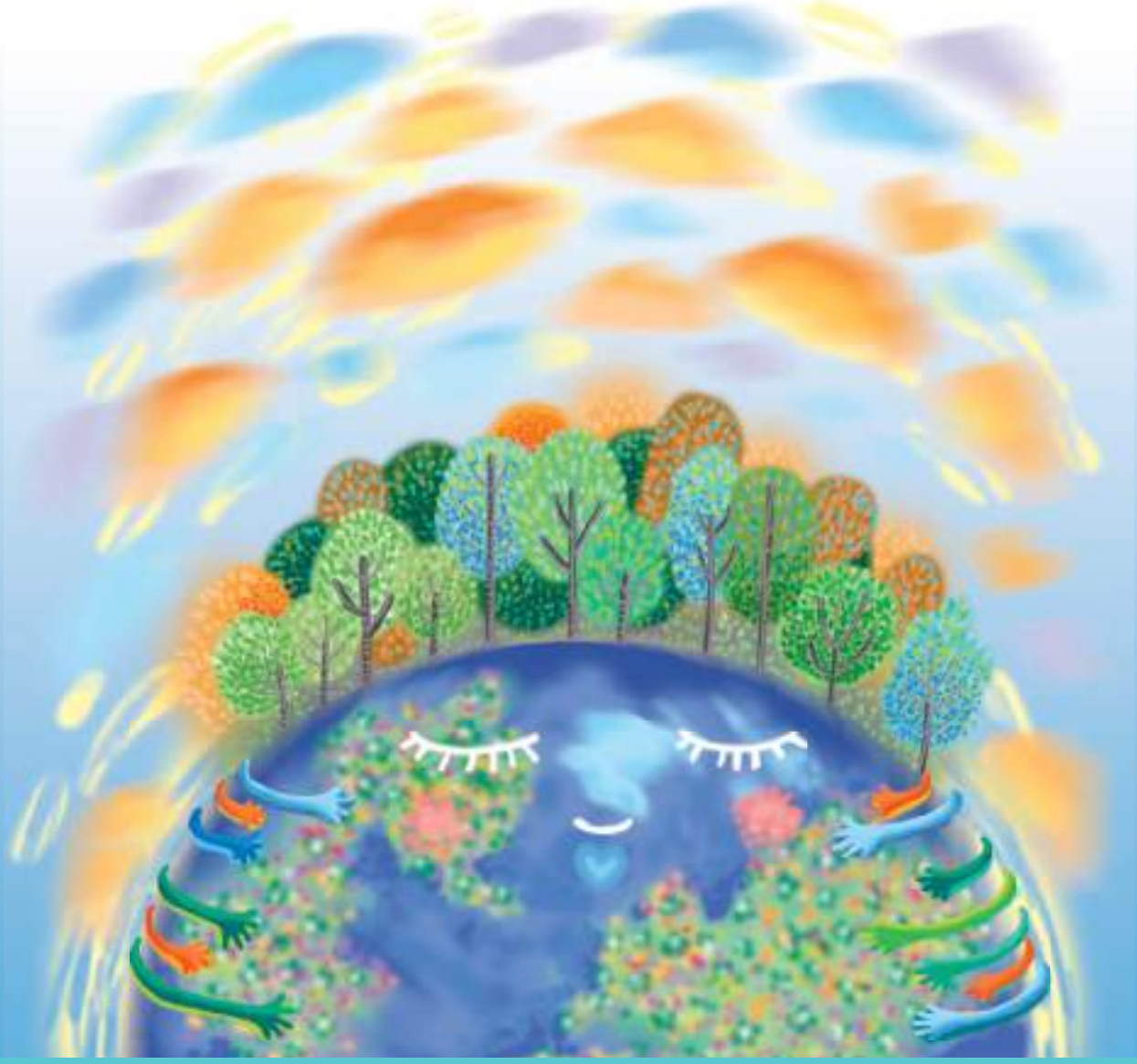

Natečaj Evropa v šoli

Zamisel o združeni Evropi, Evropi miru in blaginje, je nastala med drugim tudi zato, da ne bi nikoli več prišlo do strahotnih dogodkov, ki smo jim bili priča v zgodovini. Le če si bomo posamezniki, narodi in države prizadevali ohraniti mir, povečati blaginjo, krepiti medsebojno solidarnost in sožitje ter razvijati demokratično ureditev s spoštovanjem človekovih pravic vsakogar, bomo presegli stoletne konflikte in sprejeli izzive prihodnosti. Razvoj naše celine je odvisen predvsem od nas, prebivalcev Evrope, zlasti od mladih.

Temeljni cilji natečaja so prispevati k ustvarjalnemu soočenju z družbenimi problemi, s katerimi se spopadamo doma, v Evropi in svetu, ter krepitev medsebojnega razumevanja, strpnosti in solidarnosti. S pridobivanjem novih znanj in vedenj ter spodbujanjem kritičnega odnosa do dogajanj v ožjem in širšem okolju si želimo v okviru natečaja prispevati k razvijanju ustvarjalnosti, zmožnosti samostojnega, kritičnega mišljenja in presojanja mladih. Poleg tega je cilj natečaja tudi spodbujanje doživljanja in izražanja na vseh področjih umetnostnih zvrsti, zlasti na jezikovnem, likovnem, fotografskem in video področju. Letos smo poleg tega po nekaj letih zopet oživili tudi internetni natečaj.

Poleg vsebinskega učenja in ustvarjanja natečaj prispeva tudi k uresničevanju ciljev izobraževanja. Zakonske podlage nas namreč vodijo, da je treba vzgajati in izobraževati v skladu s trajnostnim razvojem in širiti zavest odgovornosti za naravno okolje. Dejavno vključevanje v demokratično družbo vključuje odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi in kultur ter naravnega in družbenega okolja.

Natečaj poteka na treh ravneh. Učenci in dijaki najprej ustvarjajo na šolski ravni, kjer mentorji izberejo izdelke in jih pošljejo ocenjevalnim komisijam na regijskih ravneh. Te izberejo najboljša dela s posameznega področja in jih posredujejo na nacionalno raven. Strokovna nacionalna ocenjevalna komisija nagradi prva tri dela posameznega natečajnega področja vsake starostne skupine. Avtorji vseh nagrajenih del, pa tudi mentorji in ostali sodelujoči, so povabljeni na nacionalno zaključno prireditev.

Natečaj Evropa v šoli se zaključi z nacionalno prireditvijo, ki navadno poteka v tednu, ko praznujemo dan Evrope (9. maj). Mladim ustvarjalcem natečaja preko prijetnega kulturnega programa podelimo nagrade in priznanja. Prireditev zadnja leta poteka v Festivalni dvorani Pionirskega doma v Ljubljani.

Natečaj Evropa v šoli poteka pod okriljem Zveze prijateljev mladine Slovenije (ZPMS). Temo natečaja vsako leto izbere Nacionalni odbor natečaja Evropa v šoli pri ZPMS, ki vsebinsko naravnanost in slogan navadno prilagodi temi evropskega leta ali ciljem trajnostnega razvoja.

NA MARSU ŽIVETI NE ZNAMO, ZATO ZEMLJE NE DAMO*

Kaj so podnebne spremembe?

Podnebje je značilnost vremena na nekem območju v daljšem časovnem obdobju. Prav trajanje opazovanja ga loči od vremena, ki je opis stanja v ozračju v nekem trenutku na izbranem kraju. V širšem smislu Zemljino podnebje pomeni stanje podnebnega sistema, ki temelji na medsebojnih odnosih petih sestavnih delov: ozračja, rek in oceanov, ledenega pokrova, kopnega in vegetacije. Podnebne spremembe so pojav spreminjanja podnebja na celi Zemlji ali na njenih posameznih območjih. Spreminjanje je sicer splošna značilnost podnebja, vendar je hitrost in velikost sprememb v zadnjem stoletju izjemna. Podnebne spremembe zato veljajo za enega največjih sodobnih izzivov pred katerimi se je znašlo človeštvo.

Izvirajo iz segrevanja podnebnega sistema (oziroma globalnega segrevanja) in so fizikalno izmerjeno dejstvo. Opazne so v vseh delih Zemljinega podnebnega sistema: temperatura zraka narašča, spreminjajo se značilni padavinski vzorci, segrevajo se oceani, spreminjajo se njihovi tokovi, dviga se višina morske gladine, krči se površina pokrita z ledom in snegom, posledično se zmanjšuje zaloga zamrznjene sladke vode, spreminjata se avtohtono rastlinstvo in živalstvo, premikajo se rastlinski pasovi. Mnogih opazovanih sprememb v zadnjem stoletju zgolj naravni dejavniki ne morejo pojasniti.

Kaj jih povzroča?

Vpliv človeka je zelo verjetno prevladujoči vzrok za segrevanje od sredine 20. stoletja, tako navaja Medvladni odbor za podnebne spremembe (IPCC). Razviden je iz naraščajočih vsebnosti toplogrednih plinov v ozračju, ki s procesom toplogrednega učinka zadržujejo toploto in segrevajo Zemljino površje. Toplogredni učinek je tisto, kar običajno ohranja prijetno temperaturo na našem planetu. Zaradi učinka tople grede je naš planet dovolj topel za življenje, saj je povprečna temperatura na površju Zemlje okrog 15 °C. Brez ozračja in naravnih toplogrednih plinov bi bila na Zemlji povprečna temperatura na površju le okrog –18 °C. Vendar pa človekove dejavnosti vsebnosti toplogrednih plinov v ozračju povečujejo, zato se učinek tople grede krepi, v Zemljinem ozračju se zadrži več energije in temperatura Zemlje se zvišuje.

Največji delež v človekovih izpustih toplogrednih plinov v svetu zajema ogljikov dioksid (CO_2). V ozračje ljudje v manjših količinah izpuščamo tudi druge toplogredne pline, kot so metan (CH_4), dušikov oksid (N_2O) in fluorirani ogljikovodiki, ki toploto zadržujejo še učinkoviteje od CO_2. Prav zaradi visoke in hitro naraščajoče vsebnosti v ozračju pa ima CO_2 večji skupni učinek segrevanja kot vsi ostali toplogredni plini skupaj. Hkrati ima dolgo življenjsko dobo, zato je za njegovo naravno odstranitev iz ozračja potrebnega veliko časa. Od začetka industrijske revolucije se je zaradi uporabe fosilnih goriv vsebnost ogljikovega dioksida zvišala iz 280 na 400 ppm (število delcev na milijon). Za največ izpustov toplogrednih plinov je v svetu odgovoren sektor energijske proizvodnje,

sledijo pa mu raba tal, ki vključuje kmetijstvo in gozdarstvo, industrijska proizvodnja, promet in gradbeništvo. V Sloveniji največji delež izpustov pripada prometu (ti se še vedno večajo), tesno pa sledi delež izpustov energijske proizvodnje.

Kje se podnebne spremembe kažejo?

Spremembe se neposredno ali posredno kažejo v vseh delih Zemljinega podnebnega sistema. Učinki so že opazni in bodo po napovedih postali še izrazitejši.
V vsakem od zadnjih treh desetletij je bilo ozračje blizu zemeljskega površja toplejše od prehodnega in vseh desetletij v obdobju od leta 1850. Število hladnih dni in noči se je zmanjšalo, število toplih povečalo. Na svetovni ravni je bilo leto 2018 četrto najtoplejše in približno 1 °C nad povprečjem predindustrijskega obdobja. Obdobje 2015–2018 na svetovni ravni zajema štiri najtoplejša leta, projekcije pa kažejo, da se bo trend ogrevanja nadaljeval. Zaradi višjih temperatur je okrepljeno izhlapevanje, zato se spreminjajo tudi padavinski vzorci. Posamezna območja postajajo bolj sušna, druga bolj namočena. Posledično opažamo čedalje več ekstremnih vremenskih pojavov, ki imajo pogosto katastrofalne posledice.

V oceanih zajeta toplota je rekordno visoka, kar botruje tudi nadaljevanju dviganja povprečne morske gladine. Ta se je od leta 1900 dvignila za približno 20 cm. Segrevanje svetovnega morja je največje blizu površja, v zadnjih desetletjih se je sloj do globine 75 metrov segreval za približno 0,11 °C na desetletje. Zaradi spremenjenih padavinskih vzorcev postajajo deli oceana, kjer prevladuje izhlapevanje, bolj slani, medtem ko se drugod, kjer prevladujejo padavine, slanost manjša. Hkrati oceani vpijejo približno 30 % izpustov CO_2, kar vodi v njihovo zakisanje in negativno vpliva na morske ekosisteme. Številne rastlinske in živalske vrste (kot npr. korale) so zato ogrožene.

V zadnjih dveh desetletjih sta ledena pokrova na Grenlandiji in Antarktiki izgubljala maso, kar spreminja ustaljene vzorce kroženja vode in prenos energije v oceanih in prispeva k dvigu morske gladine. Skoraj po celem svetu so se krčili ledeniki, ki so v nekaterih delih sveta pomemben vir pitne vode. Površina morskega ledu v Arktičnem morju in snežne odeje na severni polobli se zmanjšuje, hkrati se odmrzuje permafrost. Tako morski ledeni pokrov kot permafrost sta pomembno življenjsko okolje za številne živalske in rastlinske vrste, ki zaradi izgube življenjskega prostora izumirajo. Z odmrzovanjem iz permafrosta v ozračje uhaja ujet metan, ki je toplogredni plin in še dodatno pospešuje segrevanje planeta.

Nekatere rastline zaradi povečane vsebnosti CO_2 v ozračju sicer hitreje rastejo in učinkoviteje porabljajo vodo. Vendar pa omenjeno naraščanje temperature in spremenjeni padavinski vzorci spreminjajo tudi območja, kjer rastline in živali težje uspevajo. Zato se premikajo rastlinski pasovi, nove vrste pa pri preseljevanju lahko ogrožajo in jemljejo življenjski prostor starim. Ekosistemi se hitrim spremembam težko prilagajajo in posledično nekateri propadajo.
Spremembe so lahko na manjšem območju bolj ali manj izražene. V Sloveniji so zaznane zlasti pri temperaturi zraka, ki se dviga izraziteje od svetovnega povprečja. Medtem ko se je povprečna svetovna temperatura v obdobju 1961–2011 dvignila za približno 0,8 °C, je bil nad Slovenijo

izmerjen dvig povprečne temperature za 1,7 °C. Od leta 2010 beležimo neprekinjen niz nadpovprečno toplih let glede na povprečje obdobja 1981–2010. Opažamo vedno več odstopanj od običajnih podnebnih razmer. Suše in poplave postajajo vse pogostejše, močni nalivi in neurja z močnimi sunki vetra se zgodijo vsako leto, vročinski valovi so pogostejši in izrazitejši. Srednja višina morja ob slovenski obali se je v obdobju 1960–2015 zvišala za 10 cm. Zmanjšala se je višina snežne odeje, krčenje Triglavskega ledenika, ki se je pričelo v drugi polovici osemdesetih let 20. stoletja, se nadaljuje.

Na kaj vplivajo?

Nedavne spremembe podnebja obsežno vplivajo na človeške in naravne sisteme. Posledice se odražajo na gospodarskih dejavnostih, ki so v večji meri odvisne od naravnega okolja, med njimi kmetijstvo, energetika, turizem, promet, gozdarstvo, gradbeništvo, finančni sektor in zavarovalništvo. Pogostejši in daljši vročinski valovi, suše in poplave ponekod že katastrofalno vplivajo na kmetijski pridelek in posledično tudi na proizvodnjo hrane in poslovanje zavarovalnic. Poleg gospodarstva so spremembam močno podvrženi naravni ekosistemi, vodni viri in človeško zdravje. Ena od posledic višanja temperature in pogostejših vročinskih valov je denimo povečana umrljivost, kar lahko delno pripišemo obremenitvi s toploto. Večina vplivov sprememb, ki se bodo nadaljevale še več desetletij, je negativnih. Njihove razsežnosti v drugi polovici 21. stoletja so odvisne od učinkovitosti svetovnih ukrepov za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov.

Kaj lahko storimo?

Blažitev podnebnih sprememb (zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov) in prilagajanje nanje sta dva dopolnjujoča se načina za zmanjšanje vplivov oziroma upravljanje s tveganji podnebnih sprememb. Blažitveni ukrepi v sedanjosti in bližnji prihodnosti lahko opazno zmanjšajo vplive podnebnih sprememb na koncu 21. stoletja. Za omejitev posledic je ključno zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. Pri tem ima glavno vlogo okoljska politika, tako na globalni ravni kot v Sloveniji, ki lahko s trajnostno strategijo zakonsko omejuje izpuste oziroma nas zaveže k trajnostnem gospodarstvu in trajnostni rabi energije. Tu kot ukrepe velja izpostaviti predvsem oskrbo z obnovljivimi viri, boljšo energetsko učinkovitost, razvoj novih tehnologij in skrb za gozdove – ti namreč predstavljajo razpoložljivo in preverjeno »tehnologijo« za odstranjevanje ogljikovega dioksida iz ozračja. Ravnanje posameznikov pri blaženju pa nikakor ni zanemarljivo. Osebni ogljični odtis lahko učinkovito zmanjšamo z zmanjševanjem porabe energije v gospodinjstvu, uporabo okolju prijaznega prevoza in uživanjem hrane rastlinskega izvora.

Zaradi sprememb, ki se že dogajajo in se bodo v naslednjih desetletjih nadaljevale, vse bolj spoznavamo, da potrebujemo tudi strategijo prilagajanja na podnebne spremembe. Prilagoditveni ukrepi služijo zmanjšanju naše ranljivosti in škode zaradi sedanjih in prihodnjih škodljivih učinkov podnebnih sprememb. Medtem ko je blaženje predvsem mednarodno vprašanje, je prilagajanje lokalno usmerjeno, saj prinaša koristi na lokalni ravni in ima takojšnje učinke. Možnosti prilagajanja obstajajo v vseh sektorjih, med prednostne pa v Sloveniji sodijo kmetijstvo, vodni sektor in področje nacionalne varnosti. Kot primere ukrepov za zmanjšanje negativnih učinkov podnebnih

sprememb lahko navedemo spremenjeno kmetovanje (uveljavljanje novih poljščin in drevesnih vrst), gradnjo protipoplavnih nasipov in vodnih zbiralnikov ter okrepljeno zdravstveno zaščito pred novimi boleznimi. Nekoliko splošneje imajo pomembno vlogo tehnološke rešitve in ukrepi, ki so vezani na navade potrošnikov, upravljanje sistemov in zakonodajo.

Za konec

Živimo v času, ko se podnebne spremembe že dogajajo in ko imamo hkrati še moč, da v prihodnosti omejimo njihovo razsežnost. Naša naloga je, da ukrepamo in preprečimo, da bi se podnebne razmere močno poslabšale. Vsak od nas lahko kot posameznik prispeva svoj del s sprejemanjem pametnih odločitev, kot so varčevanje z energijo, uživanje lokalno pridelane hrane rastlinskega izvora in uporaba okolju prijaznih prevoznih sredstev. Vsekakor pa je ukrepanje proti podnebnim spremembam naloga vlade, podjetij, šol in drugih organizacij, ki lahko s sodelovanjem poskrbijo za boljšo prihodnost. Mladi po vsem svetu se dobro zavedajo, kaj jih čez 20 ali 50 let lahko čaka, zato združeni v protestih želijo vplivati na dejanja tistih, ki odločajo. Morda sami precej bolje od nas razumejo, kaj podnebne spremembe pomenijo in prinašajo. Podprimo jih v boju za skupno prihodnost.

Agencija Republike Slovenije za okolje

evropa v šoli

* Napis na panoju na enem izmed podnebnih štrajkov

Uporabne povezave

- Slovenija znižuje CO_2
  http://www.slovenija-co2.si/index.php/o-co2

- Izračunaj svoj ogljični odtis
  https://www.umanotera.org/izracunaj-svoj-ogljicni-odtis/

- Infografika Podnebne spremembe in projekcije za Slovenijo
  https://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2019/07/Infografika-podnebne-spremembe-in-projekcije-za-Slovenijo.pdf

- Kaj lahko storim za blaženje podnebnih sprememb?
  https://www.umanotera.org/kaj-lahko-storimo-sami/#toggle-id-1-closed

- Kazalci okolja – podnebne spremembe
  http://kazalci.arso.gov.si/sl/teme/climate-change

- Naš planet, naša prihodnost: Skupaj v boju proti podnebnim spremembam
  https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/youth/docs/youth_magazine_sl.pdf

- Podnebne spremembe 2013: Fizikalna podlaga, povzetek za oblikovalce politik
  http://okolje.arso.gov.si/onesnazevanje_zraka/uploads/datoteke/Vetrnica0613_Press%5b1%5d.pdf

- Podnebna spremenljivost Slovenije v obdobju 1961-2011: Povzetek
  https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/PSSbrosura_spread_SLO.pdf

- Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja: Povzetek temperaturnih in padavinskih povprečij
  https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/povzetek-podnebnih-sprememb-temp-pad.pdf

- Svetovni izpusti toplogrednih plinov (v angleščini)
  https://www.epa.gov/ghgemissions/global-greenhouse-gas-emissions-data

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA KOMUNICIRANJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE

NOVO:

- internetni natečaj

Poleg navedenih kriterijev morajo biti vsa dela ustvarjena v tekočem šolskem letu. Ustvarjena dela se morajo navezovati na temo natečaja. Dela, ki kriterijev in teme ne bodo upoštevala, bodo iz natečaja izključena.

Natečaj	Navodila	Kriteriji ocenjevanja	Starostne skupine	Maksimalno število učencev
Literarni natečaj	• IZBIRA PODNASLOVA, TEME IN LITERARNE ZVRSTI (spis, pesem, strip, pismo, scenarij, …) je lastna ustvarjalcu/ustvarjalki. • OBLIKA DELA: napisano (lastnoročno ali natipkano) na največ dveh A4 straneh (prva in druga triada OŠ) oziroma na štirih A4 straneh (tretja triada in srednja šola).	1. Jezikovna spretnost in vešče ubeseden lasten pogled, občutek ali izkušnja. 2. Razvit lasten literarni izraz ob različnih literarnih postopkih, zvrsteh in žanrih, upoštevajoč njihove zakonitosti. 3. Izpričana izvirnost in duhovitost, sporočilnost, empatija v osebnem razmišljanju, razvijanju teme in nakazovanju lastnih rešitev.	1. prva triada OŠ (1.-3. razred) 2. druga triada OŠ (4.-6. razred) 3. tretja triada OŠ (7.-9. razred) 4. srednja šola	posameznik (1) z enim delom
Likovni natečaj	• TEHNIKA: poljubna risarska, slikarska ali grafična. • VELIKOST FORMATA: največ **50 x 70 cm** (B2). • ODDAJA DEL: likovni prispevki naj bodo brez podložnega kartona (paspartu), poslani naj bodo v ovoju, ki jih bo zavaroval.	1. Ustvarjalnost (občutek za likovno temo in fleksibilnost). 2. Likovni jezik (barvna kompozicija, izvirnost oblikovane predstavitve teme, ustreznost izbora likovnih elementov). 3. Likovni doživljaj (ustrezen vizualni znak za temo, osredotočenost na temo in likovni motiv, ekspresivnost, ustvarjalna domišljija). 4. Likovno znanje (izvedbena likovna tehnika).	1. prva triada OŠ (1.-3. razred) 2. druga triada OŠ (4.-6. razred) 3. tretja triada OŠ (7.-9. razred) 4. srednja šola 5. prilagojeni izobraževalni program	posameznik (1) z enim delom
Fotografski natečaj	• VELIKOST FOTOGRAFIJ: najmanj 13 x 18 cm. • FOTOGRAFSKA TEHNIKA: klasična črno – bela ali barvna. • STAROST FOTOGRAFIJ: ne smejo biti starejše od enega leta. • ODDAJA FOTOGRAFIJ: v ovoju, ki jih zavaruje.	1. Ustvarjalnost. 2. Oblikovnost, kompozicija. 3. Vizualni učinek. 4. Ekspresivnost, osebni pečat avtorja. 5. Sporočilnost.	1. tretja triada OŠ (7.-9. razred) 2. srednja šola	posameznik (1) z eno fotografijo
Video natečaj	• DOLŽINA FILMA: do 10 minut. • NOSILCI SLIKE: DVD, USB ključek • KATEGORIJA/ZVRST: prosto (animacija, dokumentarni film, eksperimentalni film, oglas, igrani film …)	1. Ideja in sporočilnost. 2. Izvirnost. 3. Režija. 4. Montaža. 5. Kamera, zvok in kakovost posnetka.	1. tretja triada OŠ (7.-9. razred) 2. srednja šola	posameznik ali skupina (**največ trije** učenci/učenke ali dijaki/dijakinje) z enim video izdelkom
Internetni natečaj	• Oblikovanje skupine in prijava na info@evropavsoli.si. • Oblikovanje načrta in postavitev strani v Wordpressu. • Mentor vodi dnevnik dela, ki ga potem tudi odda.	1. Vsebina spletne strani. 2. Izgled spletne strani. 3. Izvirnost podajanja vsebin. 4. Vključenost mladih in vključenost okolice. 5. Vpliv na mlade in vpliv na okolico.	1. tretja triada OŠ (7.-9. razred) 2. srednja šola	najmanj 3 in največ 6 učencev/učenk ali dijakov/dijakinj) z eno spletno stranjo

Avtorji video izdelka so odgovorni za njegovo avtorstvo. Predvsem to velja za glasbo. Če avtor videa ni sam tudi avtor glasbe, mora to natančno navesti (naslov, izvajalec, album), sicer videa ne bomo upoštevali.

NOVO: INTERNETNI NATEČAJ

NAMEN NATEČAJA: izdelava in vzpostavitev spletne strani na svetovnem spletu. Spletne strani bodo objavljene do razpisa naslednjega natečaja Evropa v šoli.

IZDELAVA SPLETNE STRANI: skupina se mora **prijaviti do ponedeljka, 2. decembra 2019** na **info@evropavsoli.si**. Na tem naslovu udeleženci tudi prejmejo vse informacije. Sodelujoči učenci/dijaki bodo prejeli uporabniško ime in geslo za oblikovanje spletne strani na strežniku Evropa v šoli. Spletno stran bodo oblikovali v Wordpressu. Spletna stran mora biti **zaključena do petka, 20. marca 2020**, saj se na ta dan začne ocenjevanje.

V času natečaja jim bo za pojasnila in težave na voljo koordinator internetnega natečaja - Jože Gornik.

VSEBINA SPLETNE STRANI lahko zajema različne možnosti:
- predstavitev pogleda skupine na temo razpisa 2019/20,
- predstavitev skupnega projekta, ki ga bo izvedla skupina učencev ali dijakov na temo razpisa 2019/20,
- predstavitev aktivnosti, ki bodo potekale na njihovi v šoli v okviru razpisa 2019/2020,
- predstavitev drugih primernih vsebin, povezanih s temo razpisa 2019/2020.

ZVRSTI SPOROČANJA NA SPLETNI STRANI: vključene naj bodo čim bolj raznolike zvrsti sporočanja (besedilo, fotografija, video, grafike, povezave na zanimivosti,...). Pri tem morajo učenci/dijaki ob vseh tujih objavah navesti ustrezno navedbo virov (avtor glasbe, besedila, fotografije...). Vsaka skupina je sama odgovorna za avtorstvo vsebin objavljenih na svetovnem spletu.

DRŽAVNA RAVEN NATEČAJA: internetni natečaj gre s šolske ravni direktno na nacionalno raven. Regijski koordinatorji zato ne delajo izbora. Internetni natečaj bo ocenjevala državna ocenjevalna komisija, ki bo objavljena na spletni strani. Komisija bo najkasneje do 17. aprila 2020 ocenila vsa prispela dela in izbrala nagrajence.

Nosilec in koordinator internetnega natečaja:
ZAVOD NEFIKS
Ob dolenjski železnici 12, 1000 Ljubljana
oseba za stike: Jože Gornik
e-pošta: info@evropavsoli.si in joze@nefiks.si
spletna stran: http://www.evropavsoli.si

Oddaja del na šolski, regijski in državni ravni natečaja

Prosimo, pozorno preberite in upoštevajte navodila razpisa. Dela, ki ne bodo ustvarjena v tekočem šolskem letu ali vsebinsko ne bodo vezana na temo natečaja, bomo iz natečaja izključili.

1. NAVODILA ŠOLAM

Potek prijave del na natečaj je sledeč:

Prijava s PRIJAVNICO

Šole se prijavijo na natečaj pri regijskih koordinatorjih do **22. novembra 2019** z obrazcem Prijavnica za vključitev šole v izvajanje natečaja Evropa v šoli 2019-2020, ki ga najdete med prilogami tega dokumenta in na spletni strani https://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/. V prijavnici se navede informativno število sodelujočih otrok.

Končno število sodelujočih otrok šole kasneje vpišejo v zbirni obrazec za šole. Regijski koordinator mora na koncu nacionalni koordinatorici natečaja ZPMS posredovati končne podatke, zato je pomembno **regijskim koordinatorjem posredovati točne in natančne informacije o končnem številu sodelujočih otrok, mentorjev in ustvarjenih del na posamezni šoli**. Regijski koordinatorji kopije vseh prejetih prijavnic ali elektronske verzije prijavnic posredujejo ZPMS do **13. decembra 2019**.

Regijski koordinatorji prijavnice pošljejo na naslov **Zveza prijateljev mladine Slovenije, Dimičeva 9, 1000 Ljubljana ali na elektronski naslov: pika.potocnik@zpms.si.**

Opremljanje del s SPREMNIM LISTOM

Mentor poskrbi, da ima vsako delo pripet ali prilepljen spremni list. S spremnega lista morajo biti jasno razvidni avtor ali avtorji (za video in internetni natečaj), mentor, šola, naslov dela in kontaktni podatki mentorja.

USTVARJENA DELA

Po pravilni in pravočasni prijavi na šolah poteka ustvarjalno delo učencev, ki ga vodijo mentorji. Vsaka posamezna šola dela oceni glede na podane kriterije iz razpisa natečaja in izbrana dela, skupaj z zbirnim obrazcem za šole, pošlje regijskim koordinatorjem, najkasneje do **14. februarja 2020**.

Število del, ki jih posamezna šola lahko pošlje

Šola lahko na regijski izbor pošlje največ 5 izbranih del v posamezni starostni skupini in za posamezno vrsto natečaja. To pomeni npr. 5 likovnih del iz prve triade in 5 literarnih del iz prve triade. Za drugo triado velja enako. Iz tretje triade lahko pošlje 5 likovnih, 5 literarnih, 5 fotografskih in 5 video del, enako velja za srednje šole.

2. NAVODILA REGIJSKIM KOORDINATORJEM

Regijski koordinatorji natečaja oblikujejo ocenjevalne komisije, ki ocenijo prispela dela iz šol in naredijo izbor za državno komisijo.

Število del, ki jih regijski koordinator pošlje na državno raven

Iz vsake od treh triad lahko regijski koordinatorji pošljejo največ toliko del, kolikor bo sodelujočih osnovnih šol v posamezni triadi (npr. če bo likovna dela druge triade poslalo na regijsko raven deset osnovnih šol, bo regijska ocenjevalna komisija med prispelimi deli za to triado izbrala največ deset likovnih del za državno raven). Enako velja tudi za ostale tri kategorije natečaja.

V srednješolski starostni skupini lahko regijske komisije izberejo in pošljejo dvakrat toliko del iz posamezne kategorije natečaja (likovni, literarni, fotografski in video natečaj), kolikor je sodelujočih srednjih šol v regiji. Na primer, če v fotografskem natečaju sodeluje 13 srednjih šol, se na državno raven lahko pošlje največ 26 fotografskih del.

Regijski koordinatorji pošljejo izbrana dela s pripetimi spremnimi listi na ZPMS (Dimičeva 9, 1000 Ljubljana), najkasneje do **16. marca 2020**.

Izpolnjena ZBIRNA OBRAZCA

Posredovanim delom morata biti priložena tudi zbirna obrazca (za šole in za regijske koordinatorje), ki ju najdete med prilogami tega dokumenta, objavljena pa sta tudi na spletni strani http://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/.

Regijski koordinatorji bodo s strani Nacionalnega odbora natečaja najkasneje **24. aprila 2020** obveščeni o nagrajencih na nacionalni ravni. Regijski koordinatorji bodo o izboru obvestili nagrajenke in nagrajence ter njihove mentorice in mentorje.

3. DRŽAVNA RAVEN NATEČAJA

Vsa likovna, literarna, fotografska in video dela, ki so poslana državnim ocenjevalnim komisijam, morajo predhodno skozi šolski in regijski izbor.

Državne ocenjevalne komisije najkasneje do **17. aprila 2020** ocenijo vsa prispela dela in izberejo nagrajence. Člani državnih ocenjevalnih komisij bodo objavljeni na spletni strani http://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/.

Nacionalna podelitev priznanj nagrajencem na državni ravni bo potekala **v petek, 8. maja 2020,** v Festivalni dvorani Pionirskega doma v Ljubljani.

O nacionalni podelitvi priznanj nagrajencem na državni ravni bodo mentorji in mentorice pravočasno obveščeni s strani regijskih koordinatorjev in preko spletne strani natečaja https://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/. Vsi nagrajenci na državni ravni bodo prejeli diplome Nacionalnega odbora natečaja in nagrade.

Pomembni datumi:

22. 11. 2019 - zbiranje prijav šol na natečaj

29. 11. 2019 - izobraževanje za mentorje in regijske koordinatorje

14. 2. 2020 - šole pošljejo dela na naslov regijskega koordinatorja natečaja

16. 3. 2020 - regijski koordinatorji dela posredujejo nacionalni koordinatorici natečaja

17. 4. 2020 - državne ocenjevalne komisije izberejo nagrajence

24. 4. 2020 - objava rezultatov natečaja Evropa v šoli 2019/2020

8. 5. 2020 - zaključna prireditev

evropa v šoli

Regijsko območje	Koordinator	Tel./Faks./E-pošta	Občine
SEVERNA PRIMORSKA, FURLANIJA – JULIJSKA KRAJINA MDPM Ajdovščina Cesta IV. Prekomorske 61 a 5270 AJDOVŠČINA	Ana Bizjak	tel.: 05 368 91 40 info@mdpm-ajdovscina.si	Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerkno, Idrija, Kanal ob Soči, Brda, Nova Gorica, Šempeter–Vrtojba, Miren – Kostanjevica, Renče – Vogrsko, Ajdovščina, Vipava, šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji
OBALNA REGIJA DPM Koper Cesta Zore Perello Godina 3 6000 KOPER	Irena Morgan	tel.: 05 62 71 156 mob.: 031 377 378 info@dpm-kp.si	Koper, Izola, Piran, Ankaran
KRAŠKO BRKINSKA REGIJA MDPM Sežana Partizanska 18 6210 SEŽANA	Ana Pangos	tel.: 05 734 14 86 05 730 13 40 drustvo.prijateljev@siol.net	Komen, Sežana, Divača, Hrpelje-Kozina
NOTRANJSKA DPM občin POSTOJNA IN PIVKA PO-PI Vilharjeva 14 6230 Postojna	Ana Širca	mob.: 041 578 131 zpms.popi@gmail.com	Vrhnika, Logatec, Postojna, Cerknica, Bloke, Pivka, Loška dolina, Ilirska Bistrica
GORENJSKA DPOM Kropa Kropa 72 4245 KROPA	Marija Purgar, Slavko Mežek	mob.: 041 716 865 (Marija Purgar) 070 554 232 (Slavko Mežek) maripurgar@gmail.com pkdslovenia@gmail.com	Kranjska gora, Jesenice, Bled, Žirovnica, Radovljica, Bohinj, Tržič, Jezersko, Preddvor, Naklo, Šenčur, Železniki, Cerklje na Gorenjskem, Kranj, Škofja Loka, Gorenja vas – Poljane, Žiri
ZASAVJE OZPM Hrastnik Log 3 1430 HRASTNIK	Lilijana Oplotnik	tel.: 03 564 23 78 telefaks: 03 564 23 73 krchrastnik@siol.net	Trbovlje, Zagorje ob Savi, Hrastnik, Litija

Regijsko območje	Koordinator	Tel./Faks./E-pošta	Občine
DOLENJSKA DPM Mojca Novo mesto Rozmanova ulica 10 8000 NOVO MESTO	Maryana Pangre	tel.: 07 337 14 70 telefaks: 07 337 14 71 dpm.mojca1@siol.net	Novo mesto, Mirna peč, Šmarješke Toplice, Škocjan, Šentjernej, Žužemberk, Straža, Dolenjske Toplice, Kočevje, Kostel, Loški Potok, Ribnica, Sodražica, Ivančna Gorica, Trebnje, Šentrupert, Mokronog, Mirna
BELA KRAJINA DPM Metlika Partizanski trg 4 8330 METLIKA	Vladka Škof	tel.: 07 306 03 60 vladimira.skof@guest.arnes.si dprm.metlika@gmail.com	Črnomelj, Metlika, Semič
POSAVJE ZPM Krško Cesta krških žrtev 57 8270 KRŠKO	Uroš Brezovšek	tel.: 07 488 03 66 mob.: 051 382 095 telefaks: 07 488 03 69 zpm@zpmkk.si uros.brezovsek@zpmkk.si	Radeče, Sevnica, Krško, Brežice, Kostanjevica na Krki
SAVINJSKO – ŠALEŠKO OBMOČJE MEDOBČINSKA ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE VELENJE Aškerčeva cesta 21 3320 VELENJE	Bojana Špegel	tel.: 03 897 75 40 telefaks: 03 897 75 41 mzpm.velenje@vilarozle.si	Solčava, Luče, Ljubno,Gornji Grad, Nazarje, Rečica ob Savinji, Mozirje, Šmartno ob Paki, Šoštanj, Velenje, Vransko, Braslovče, Polzela, Tabor, Prebold, Žalec
KOROŠKA, AVSTRIJSKA KOROŠKA DPM Koroške OŠ Prežihovega Voranca Gozdarska pot 11 2390 RAVNE NA KOROŠKEM	Simona Grabner	tel.: 02 620 52 85 simona.grabner@guest.arnes.si	Muta, Radlje ob Dravi, Dravograd,Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem, Slovenj Gradec, Mislinja, Vuzenica, Podvelka, Ribnica na Pohorju, slovenske dvojezične šole na avstrijskem Koroškem
CELJSKA REGIJA MDPM Celje Kidričeva 3 3000 CELJE	Dragica Poznič	tel.: 03 490 91 80 mob.: 041 710 810 telefaks: 059 22 47 13 mdpmcelje1@gmail.com	Vitanje, Dobrna, Zreče, Vojnik, Celje, Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju,Štore, Dobje, Laško, Podčetrtek, Bistrica ob Sotli, Kozje, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Rogatec

Regijsko območje	Koordinator	Tel./Faks./E-pošta	Občine
ŠTAJERSKA DPM Maribor Razlagova 16 2000 MARIBOR	Dejan Čegovnik	gsm.: 041 634 736 d.cegovnik@gmail.com	Kungota, Šentilj, Pesnica, Maribor, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju, Ruše, Oplotnica, Slovenska Bistrica, Hoče-Slivnica, Duplek, Rače-Fram, Starše, Miklavž na Dravskem polju
POMURJE, PORABJE DPM Murska Sobota Trg zmage 4 9000 MURSKA SOBOTA	Cvetka Temlin	mob.: 031 329 730 cvetka.temlin@siol.net	Kuzma, Šalovci, Grad, Rogaševci, Cankova, Hodoš, Gornji Petrovci, Puconci, Moravske toplice, Murska Sobota, Kobilje, Dobrovnik, Beltinci, Turnišče, Lendava, Odranci, Velika Polana, Črenšovci, Sveti Jurij, Veržej, Križevci, Razkrižje, Ljutomer, Gornja Radgona, Tišina, Radenci, dvojezične osnovne šole na območju Porabja
SPODNJE PODRAVJE Center interesnih dejavnosti Ptuj Osojnikova cesta 9 2250 PTUJ	Jurij Šarman	tel.: 02 780 55 40 telefaks: 02 779 21 81 cid@cid.si	Mestna občina Ptuj, Benedikt, Cerkvenjak, Cirkulane, Destrnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Lenart, Majšperk, Markovci, Ormož, Podlehnik, Središče ob Dravi, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Sv. Ana, Sv. Tomaž, Trnovska vas, Videm pri Ptuju, Zavrč, Žetale
LJUBLJANA Z OKOLICO MZPM Ljubljana Dimičeva 9 1000 LJUBLJANA	Tanja Povšič	tel.: 01 434 03 24 tanja.povsic@mzpm-ljubljana.si	Kamnik, Komenda, Vodice, Mengeš, Lukovica, Moravče, Trzin, Domžale, Medvode, Ljubljana, Dol pri Ljubljani, Dobrova-Polhov Gradec, Horjul, Škofljica, Brezovica, Ig, Borovnica, Grosuplje, Velike Lašče

Informacije o natečaju lahko dobite:

- Na spletni strani natečaja: http://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/
- Na Facebook strani natečaja: https://www.facebook.com/evropavsoli/
- Na naslovu koordinatorice natečaja:
  Zveza prijateljev mladine Slovenije, Dimičeva 9, 1000 Ljubljana, oseba za stike:
  Pika Potočnik, tel.: 01 23 96 711, e-pošta: pika.potocnik@zpms.si
- Na naslovih regijskih koordinatorjev

evropa v šoli

evropa v šoli

Zveza Prijateljev Mladine Slovenije®

natečaj 2019/2020

13

NA MARSU ŽIVETI NE ZNAMO,
ZATO ZEMLJE NE DAMO

PRIJAVNICA

za vključitev šole v izvajanje natečaja Evropa v šoli 2019-2020

Šole prijavnico pošljete na naslov regijskih koordinatorjev najkasneje do **22. novembra 2019**

_____
ime šole

_____
naslov šole

tel.: _____ faks: _____

_____ _____
e-pošta koordinatorja mentorjev na šoli e-pošta šole

1. Seznanjeni smo z razpisom EVROPA V ŠOLI 2019-2020 z naslovom
   Na Marsu živeti ne znamo, zato Zemlje ne damo.

2. Učence naše šole smo povabili k sodelovanju in ustvarjanju na natečajih:
   (ustrezno obkroži)
   literarni likovni fotografski video internetni

3. Število otrok na šoli _____

4. Interes za sodelovanje je izrazilo:

   Prva triada OŠ (1.-3. razred)

   za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

   za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

   Druga triada OŠ (4.-6. razred)

   za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

   za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

Tretja triada OŠ (7.-9. razred)

za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za fotografski natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za video natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za internetni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

Srednja šola

za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za fotografski natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za video natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za internetni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

5. Predvideno skupno število pedagoških ur za izvedbo mentorskega dela _____ .

6. Na šoli bomo v okviru natečaja EVROPA V ŠOLI 2019-2020 organizirali tudi naslednje aktivnosti (neobvezno dopolnite):

_____

_____

_____

7. V okviru natečaja EVROPA V ŠOLI 2019-2020 bodo naši mentorji sodelovali na zaključni državni prireditvi, ki bo potekala **8. maja 2020** v Festivalni dvorani Pionirskega doma v Ljubljani.

8. Pripombe in predlogi šole:

_____

_____

Žig

podpis ravnateljice / ravnatelja

_____

SPREMNI LIST
k ustvarjalnemu delu

(ustrezno označite)

☐ **literarni natečaj** ☐ **likovni natečaj** ☐ **fotografski natečaj** ☐ **video natečaj** ☐ **internetni natečaj**

Ime in priimek: _____
(avtorice/avtorja – s tiskani črkami)

Naslov dela: _____

Leto rojstva in spol: _____ ☐ M ☐ Ž

Razred in naslov šole: _____

Starostna skupina:
(obkrožite)

1. prva triada; 2. druga triada; 3. tretja triada; 4. srednja šola.

Mentor/mentorica: _____

E-pošta in telefon mentorja/mentorice: _____

Podpis avtorja: _____ Podpis mentorja: _____ Podpis starša/skrbnika: _____

Udeleženec natečaja s podpisom izrecno izjavlja:
- da je izdelek, ki ga pošilja, izviren, je njegovo avtorsko (oz. soavtorsko – video in internetni natečaj) delo, ki ni bilo še nikjerobjavljeno,
- da v zvezi z delom, ki ga pošilja, ne obstajajo kakršnekoli omejitve ali obveznosti udeleženca natečaja do tretje osebe, ki bi onemogočale nadaljnjo uporabo tega avtorskega dela,
- da izdelek, ki ga pošilja, izroča Zvezi prijateljev mladine Slovenije, ki prispela dela v enem letu po zaključku natečaja vrne regijskim koordinatorjem natečaja,
- da Zvezi prijateljev mladine Slovenije dovoli uporabo izvirnikov prispelih del za morebitne razstave ali kasnejše objave v medijih ali strokovnih raziskavah.

V kolikor se naknadno ugotovi, da udeleženec natečaja ni avtor dela, ki ga pošilja, ali da obstajajo druge omejitve udeleženca natečaja, ki bi onemogočale nadaljnjo uporabo avtorskega dela, udeleženec natečaja Zvezi prijateljev mladine Slovenije odškodninsko odgovarja za vso škodo, ki bi nastala v primeru spora z dejanskim avtorjem oziroma tretjo osebo, povezanega z avtorskimi in ostalimi pravicami.

Udeleženci natečaja, njihovi zakoniti zastopniki in mentorji so s podpisom te prijavnice seznanjeni z razpisnimi pogoji in s tem, da Zveza prijateljev mladine Slovenije natečajna dela in v tej prijavnici zaupane osebne podatke uporablja in obdeluje zgolj za potrebe tega natečaja v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov) in nacionalnimi predpisi, ki urejajo to področje. Več o obdelavi osebnih podatkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije si lahko preberete na spletni strani: www.zpms.si.

Spremni list priložite vsakemu delu.

ZBIRNI OBRAZEC ZA ŠOLE

Posamezna šola tabelo izpolni in jo pošlje naprej regijskemu koordinatorju skupaj z ustvarjenimi deli.
ŠOLSKI NIVO vključuje VSA dela, ki so bila ustvarjena na posamezni šoli za namen natečaja, zato ta del izpolni šola sama.
REGIJSKI NIVO vključuje dela, ki jih šola izbere in pošlje naprej regijskemu koordinatorju.
Ker šola naredi izbor, tudi tukaj vsa polja vpiše šola sama.

REGIJA: _____

ŠOLA: _____

NATEČAJ	ŠOLSKI NIVO		
	število sodelujočih učencev na šolskem nivoju (izpolni OŠ/SŠ)	število sodelujočih mentorjev na šolskem nivoju (izpolni OŠ/SŠ)	število vseh ustvarjenih del na šoli (izpolni OŠ/SŠ)
LITERARNI			
LIKOVNI			
FOTOGRAFSKI			
VIDEO			
INTERNETNI			
SKUPAJ			

NATEČAJ	REGIJSKI NIVO		
	število učencev, ki jih je šola uvrstila na regijski nivo (izpolni OŠ/SŠ)	število mentorjev, ki jih je šola uvrstila na regijski nivo (izpolni OŠ/SŠ)	število poslanih del na regijski nivo (izpolni OŠ/SŠ)
LITERARNI			
LIKOVNI			
FOTOGRAFSKI			
VIDEO			
SKUPAJ			

ZBIRNI OBRAZEC ZA REGIJSKE KOORDINATORJE

NACIONALNI NIVO vključuje dela, ki jih izbere regijski koordinator in jih pošlje naprej nacionalni koordinatorici natečaja ZPMS, zato ta polja lahko izpolni izključno le regijski koordinator.

REGIJA: _____

Število sodelujočih šol na regijskem nivoju (število vseh šol, ki so dela poslala na regijski nivo): _____

Število sodelujočih šol na državnem nivoju (število vseh šol, ki jih je regijski koordinator posredoval nacionalni koordinatorici natečaja ZPMS): _____

NATEČAJ	DRŽAVNI NIVO		
	število učencev, ki jih je regijski koordinator uvrstil na državni nivo (izpolni RK)	število mentorjev, ki jih je regijski koordinator uvrstil na državni nivo (izpolni RK)	število vseh poslanih del na državni nivo (izpolni RK)
LITERARNI			
LIKOVNI			
FOTOGRAFSKI			
VIDEO			
SKUPAJ			

Zveza Prijateljev Mladine Slovenije®

evropa v šoli

natečaj 2018/2019

Snemimo roza-modra očala:

Ustvarjajmo družbo enakih možnosti in priložnosti za dekleta in fante

5 ENAKOST SPOLOV

Natečaj Evropa v šoli 2018/2019

Nacionalni odbor natečaja Evropa v šoli vsako leto izbere novo temo, ki je navadno vezana na temo evropskega leta, če pa ta ni razpisana, temo poveže s cilji trajnostnega razvoja. V šolskem letu 2018/2019 smo natečaj povezali s 5. ciljem trajnostnega razvoja in ga naslovili *»Snemimo roza-modra očala: Ustvarjajmo družbo enakih možnosti in priložnosti za dekleta in fante«*.

Natečaj Evropa v šoli 2018/2019 je potekal na treh nivojih, in sicer na šolskem, regijskem in državnem nivoju. V šolskem letu 2018/2019 je pri natečaju sodelovalo **140 osnovnih in srednjih šol iz celotne Slovenije**. Večmesečnemu ustvarjanju osnovnošolcev in srednješolcev je sledila težko pričakovana zaključna državna prireditev.

Zaključni dogodek je potekal v petek, 10. maja 2019, v Festivalni dvorani Pionirskega doma v Ljubljani.

Program zaključne prireditve, na kateri se je zvrstilo skoraj 500 osnovnošolcev, dijakov, njihovih mentorjev in regijskih koordinatorjev, je zajemal predstavitev nagrajencev in najboljših del po izboru Nacionalne ocenjevalne komisije, za kulturni program pa so v celoti poskrbeli učenci OŠ Artiče pod mentorstvom Mateje Jankovič Čurič.

Kot vedno so si udeleženci v preddverju dvorane lahko ogledali razstavo nagrajenih likovnih in fotografskih izdelkov.

Na šolski ravni je v štirih kategorijah natečaja Evropa v šoli 2018/2019 sodelovalo:

- **140 osnovnih in srednjih šol**
- **10.617 učencev in dijakov**

Nagrajenci natečaja Evropa v šoli 2018/2019

V nadaljevanju so predstavljena dela in dobitniki nagrad likovnega, literarnega, fotografskega in video natečaja pod skupnim imenom *»Snemimo roza-modra očala: Ustvarjajmo družbo enakih možnosti in priložnosti za dekleta in fante«*.

Najboljša dela po izboru nacionalne ocenjevalne komisije so bila nagrajena na državni zaključni prireditvi, 10. maja 2019, v Festivalni dvorani Pionirskega doma v Ljubljani.

Dela so ocenjevale državne komisije v naslednji sestavi:

Likovni natečaj

1. **doc. Kiki Klimt**, *magistrica umetnosti*
2. **Ida Cimerman**, *profesorica likovne umetnosti*
3. **Alenka Trotovšek**, *profesorica likovne umetnosti*

Literarni natečaj

1. **Lilijana Ozim**, *novinarka in knjižničarka*
2. **Ida Mlakar**, *pisateljica in pravljičarka*
3. **Jagoda Vobič**, *profesorica in knjižničarka*

Fotografski in video natečaj

Strokovni sodelavci Srednje medijske in grafične šole Ljubljana:

1. **Miha Golob**, *učitelj fotografije*
2. **Boštjan Miha Jambrek**, *učitelj snemanja in montaže*
3. **Justina Gračner Botonjič**, *učiteljica snemanja in montaže*

Literarni natečaj

Prvo mesto

Avtor/ica: **Ula Korent**
Naslov dela: Kaj pravite?
Razred in šola: 3. razred, OŠ Otočec
Mentor/ica: Melita Turk

KAJ PRAVITE?

Če punca igra nogomet
in fant pleše balet,
je to malce čudno.
Kaj pravite?

Če punca ima fantovske stvari
ali fant dekliške reči,
je to malce čudno.
Kaj pravite?

Če punca ima modra in črna oblačila,
fant pa ima vijolična krila,
je to malce čudno.
Kaj pravite?

Jaz pa pravim,
da ni pomembno, kaj si
in kako oblečen si ti.
Pomembno je le, kakšen si.

Drugo mesto

Avtor/ica: **Manca Kostič**
Naslov dela: Skupaj
Razred in šola: 2. razred, OŠ Brežice
Mentor/ica: Suzana Kolarič

SKUPAJ

Dečki se kar naprej igrajo z avtomobilčki. Pa pištole vlečejo na plan. Tekajo naokoli in kričijo. Pa radi se oblačijo v modro, rjavo, sivo in zeleno. Uh, še dobro, da nisem fant, res so dolgočasni.
Včeraj pa smo se skupaj igrali: dečki in deklice. Šli smo se skrivalnice. Tako je bilo zabavno. Rekli smo, da bomo to še ponovili. Ko bo zunaj deževalo, se bomo v zavetju igrali Črnega Petra ali Človek ne jezi se. Miha je rekel, da bomo potem šli k njim na palačinke. Menda njegov očka speče prav slastne. Pa kdo je rekel, da so fantje dolgočasni?

Tretje mesto

Avtor/ica: **Dina Skamagkouli**
Naslov dela: Zakaj pa ne?
Razred in šola: 3. razred, OŠ Frana Roša Celje
Mentor/ica: Petra Steiner

ZAKAJ PA NE?

Fantje so pravi silaki,
včasih pa tudi junaki.
Elektriko pregledovati znajo,
občutek za dojenčke imajo.

Punce so nežne kot ptice,
včasih pa zvite lisice.
Otroke učijo mlade,
za pokvarjene avte poskrbijo rade.

Fant in punca lahko opravljata dela vsa,
skupaj pa lepši svet ustvarjata.
Zakaj pa ne, saj vsi zmoremo vse.

Prvo mesto

Avtor/ica: **Rok Mogu**
Naslov dela: Besede
Razred in šola: 4. razred, OŠ Polzela, Podružnica OŠ Andraž
Mentor/ica: Angelika Urbanc

BESEDE

Na svetu je veliko besed,
ki naj bi jih poznal vseved:
lopata, kravata, regata,
ki se rimajo na ata.
Metla in copata, rama in salama
pa se rimajo na mama.

Res je pisan ta naš svet.
Raznolik je za znoret.
Nekaj zame, nekaj zate,
skupaj gremo k njim v svate.

Nekaj zanj in nekaj zanjo.
Vsak dan gledam to lobanjo,
ki v obraz se mi smeji,
kot da tukaj mene ni.

Avto, raketa, hiša in vrat:
o tem pa sanjal je moj brat,
ki se z novo bo raketo
odpravil svetove raziskovat.

Princ in kočija, čeveljci in krinolina:
o tem pa sanja punčka Mina,
ki nekoč bo dama fina.

Jaz pa raje bi igral se s tabo,
se naslonil bi na tvojo ramo,
skupaj zrla bi v daljavo
in si z besedami bistrila glavo.

Drugo mesto

Avtor/ica: **Žan Mezgec**
Naslov dela: Očka in izpit za traktor
Razred in šola: 4. razred, OŠ Pivka
Mentor/ica: Nadja Slavec

OČKA IN IZPIT ZA TRAKTOR

Očka se je odločil, da bo šel delat izpit za traktor, saj je po njegovem prihodnost v kmetovanju. Pogosto pravi, da je naš avto vreden toliko, kot zadnja guma od sosedovega traktorja.

Pride očka iz uvodnega srečanja bodočih traktoristov in ga mama vpraša, kako je bilo. Vsi smo pričakovali poglobljeno, strokovno, težko razumljivo, s sočnimi izrazi podkrepljeno pripoved o znanju, ki ga bodoči traktorist mora imeti. Toda ne, očkove prve besede so bile: »Tudi ženska je v skupini bodočih traktoristov!« Mami se je kar smejalo in mu pravi: »Torej ne boste sami traktoristi, ampak tudi traktoristka.« Ko očka še tako malo pripoveduje o poteku izobraževanja za traktoriste in traktoristko, kar ne more preboleti, da bo traktor, to več tonsko gmotno železo, s kupom sofisticirane elektronike, kot pravi on, vozila ženska.

Pride dan zaključnega preverjanja znanja za bodoče traktoriste in traktoristko. Očka smo nestrpno čakali, kdaj bo prišel domov. Prišel je pozneje kot po navadi. Verjetno so pisanje preizkusa podaljšali za dobri dve uri.

Očka prilomasti domov in vsi planemo nanj, kako je bilo. Najprej pove: »Traktoristka je osvojila vse možne točke!« Jaz ga vprašam: »Pa ti, si naredil?« Pove, da je naredil, ampak traktoristka je imela več točk. Spraševal sem se, zakaj je to tako pomembno, saj tudi mama skuha boljšo mineštro kot ata, pa to ni neka šokantna novica, tako pač je.

Na koncu imajo traktoristi in traktoristka še zaključni spretnostni preizkus vožnje na poligonu. Neprimerno bi bilo, da bi opisal vse izrečene očkove besede, ko je prišel domov in izustil zanj in za njegove kolege traktoriste kruto dejstvo, da sedaj še na poligonu traktoristka ni zaslužila niti ene kazenske točke, za razliko od rojenih profesionalcev, ki naj bi jim bilo že v zibelko položena sposobnost upravljanja težke, z elektroniko opremljene mehanizacije.

Meni se ne zdi nič pretresljivega, ko v šoli pri kateremkoli predmetu punce dobijo boljšo oceno. Pomembno mi je, da se za svoje ocene potrudim in da dobim dobro oceno. Če pa se je moja sošolka še bolj potrudila in dobila še boljšo oceno, ji z veseljem čestitam.

Tretje mesto

Avtor/ica: **Nuša Prapotnik**
Naslov dela: Zakaj ne?
Razred in šola: 6. razred, VIZ II. OŠ Rogaška Slatina
Mentor/ica: Matejka Tirgušek

ZAKAJ NE?

Bil je lep sončen dan in Neža Kovač je dobre volje odšla zdoma. Namenjena je bila do gradbenega podjetja, v katerem so zaposlovali nove delavce. Bila je edina ženska, ki se je želela zaposliti.
Za njo je stal starejši možak in ji dejal: »O, ste pa pogumni, tu boste težko našli službo!«
»Zakaj pa?« je zanimalo Nežo.
Možakar je nadaljeval: »Direktor …«
»Kaj?« ga je prekinila Neža.
»No, veste, direktor meni, da ženske ne morejo med gradbenike,« ji je odgovoril moški.
»Mar res? To bomo pa še videli,« je malo užaljeno dejala Neža.

Kmalu je prišla na vrsto za razgovor.
Predstavila se je direktorju: »Dober dan, jaz sem Neža Kovač, diplomirala sem iz gradbeništva.«
»Aha, veste, ne moremo vas zaposliti,« ji je odgovoril.
Neža je bila začudena in ga je vprašala, zakaj pa ne.
Direktor je ovinkaril, da ne ve, ali bo zmožna opravljati naporno delo, potem pa dodal, da je delovno mesto že zasedeno.
Neža je dejala: »Povejte po resnici!«
»No, ženske niso za med gradbenike, sedaj pa na svidenje!« jo je kar odslovil.

Neža je res odšla, a ostala je v svojem poklicu in čez leta imela svoje veliko podjetje.
Nekega dne je v njeno pisarno vstopil možak in dejal: »Iščem službo.«
»Kako vam je ime?« ga je povprašala.
»Sem Pavel Kreš,« je odvrnil moški.
»Aaaa, Pavel Kreš, se me morda spomnite? Jaz sem Neža Kovač, ki je nekoč pred davnimi časi niste hoteli zaposliti,« ga je Neža malo jezno spomnila.
»No, no, ja, ja …« je bil zmeden Pavel.
»Ampak, veste kaj, gospod Kreš, vseeno vas bom zaposlila, saj smo vsi lahko gradbeniki, še posebej če imamo veliko izkušenj. Mar ne?« je dejala Neža.
»Prav imate,« je bolj veselo nadaljeval Pavel. »Vsi smo lahko gradbeniki. Zelo sem se motil. Moral bi vas zaposliti.«
»No, vsaj ugotovili ste, da smo vsi enaki,« je prijazno dejala Neža.

Tako sta Pavel in Neža postala sodelavca in zaposlovala sta moške in ženske.

Prvo mesto

Avtor/ica: **Iva Topolovec**
Naslov dela: Pet deklic
Razred in šola: 7. razred, I. OŠ Žalec
Mentor/ica: Nina Janežič

PET DEKLIC

Na našem planetu, polnem razlik in stereotipov, je skozi čas živelo pet deklic.
Med njimi ni bilo posebnih razlik, toda živele so v različnih svetovih. Vse pa so imele isto željo. Deklice so si želele svet, kjer ne bi bile več manjvredne od dečkov.

Dekle

Živijo! Živim v jami z očetom, materjo, bratom in sestro. Okoli naše jame je polno drugih jam, kjer živijo moji strici, tete, bratranci, babice, dedki. Pri ognjišču smo se danes opoldne vsi zbrali na kosilu. Jedli smo mamuta, ki so ga moški in fantje zgodaj zjutraj ulovili. Bilo je okusno. Meni pa ni šlo na tek.
Razmišljala sem, zakaj jaz ne morem loviti. Zakaj moj bratec lahko? On ima vendar šele 95 lun, jaz pa že 151. In jaz sem močnejša od njega. Nočem njihove hrane pripravljati in ogenj varovati. Komajda iz horde pridem. Jaz bi rada lovila. Mati pravi, da se ne spodobi za dečvo, kot sem jaz, loviti, oče pa, da so ženske za v hordo in ne za na lov. Bojim se, da ima oče prav. O tem, da lahko grem z njimi na lov, lahko le sanjam.

Puella

Moje ime je Puella in živim v Pompejih. Stara sem 12 let. Oče mi že išče moža, pa čeprav imam še dve leti pred poroko. Nočem se poročiti s tujcem, ki ga sploh ne poznam. Sploh se nočem poročiti. Toda, če to omenim očetu, mi trda prede. Oče je pomemben uradnik v senatu, zato ga kot njegova hči ne smem osramotiti.
Včasih si želim, da bi bila fant. Lahko bi volila, sodelovala na dirkah z vozovi, celo sprejemala zakone in vodila državo. Lahko bi nastopala v igrah, ki potekajo v amfiteatrih. Poročila bi se, kadar bi si želela in s kom bi želela.
Ne upam se zoperstaviti očetu. Včasih je težko biti rimsko dekle.

Meisie

Živjo! Ime mi je Meisie. Živim v Afriki. Imam dva brata. Oba hodita v šolo, toda jaz ne smem. Mati mi ne dovoli. Pravi, da šola ni za dekleta. Pravi, da imajo dekleta mesto v hiši. Ne strinjam se z njo. Rada bi se šolala in postala zdravnica. Rada bi pomagala bolehnim ljudem, kot je bil moj oče, ki je pred dvema letoma zbolel za boleznijo, ki je prizadela naše kraje – ebolo. Bil je najboljši oče, kar bi si ga lahko zaželela. Po očetovi smrti se je mati poročila z mojim krušnim očetom, ki pa ni niti malo tako dober, kot je bil moj pravi oče. Pretepa me. Upam, da bodo moje sanje o boljšem življenju enkrat izpolnjene.

Nina

Jaz sem Nina. Živim v navadnem svetu, hodim v čisto navadno šolo, živim precej navadno življenje. Vendar pa je moje življenje naporno. Hodim v glasbeno šolo, čeprav je ne maram in nimam posluha. Hodim na balet, čeprav se mi vsi ti rožnati tutuji gabijo. V šoli imam skoraj same petke, saj se učim cele dni. Zakaj? Ker me starši silijo. Če dobim oceno nižjo od štiri (pri nekaterih predmetih tudi pet), me mami okara in mi prepove druženje s to ali ono prijateljico. Na baletu nimam prijateljev, saj mi gre res slabo. Rada bi hodila na nogomet ali košarko, tako kot moj brat.
Največji 'štos' pri tem pa je, da mojemu bratu ni treba delati nič od tega. Cel dan lahko igra video igrice in starša sta bolj vesela, če on dobi tri, kot pa jaz pa pet. Zakaj sta mami in ati tako nepravična?

Fille

Jaz sem Fille. Nisem takšna kot ostala dekleta mojih let. Nekaj na meni je drugačnega. Nekaj, o čemer si ne upam spregovoriti s prijateljicami. Nekaj, kar je tabu današnjega časa. Moja skrivnost je, da sem istospolno usmerjena. Strah me je, da če bi moji prijatelji in starši izvedeli, me ne bi sprejeli. Rada bi se komu zaupala, vendar me je strah. Že tako ali tako se v naši generaciji pojavljata besedi 'peder' in 'lezbijka', ki sta splošni žaljivki. Kaj bi šele bilo, če bi izvedeli, da sem res to? Prav tako so tukaj tudi razni stereotipi, da smo mi, istospolno usmerjeni ljudje, čudni.
Pa kaj, če mi je všeč Ana in ne Jakob?

_____

Zgodbe petih deklic so zgodbe, s katerimi se srečujemo in s katerimi smo se srečevali v vsakdanjem življenju in skozi zgodovino. V današnjem času se je položaj žensk v nekaterih krajih že krčevito spremenil, v drugih pa so ženske še vedno veliko manj vredne kot moški.

Ponekod ženske še vedno ne smejo opravljati enakih del kot moški ali pa se jih bojijo zaradi stereotipov.

Nekje se deklice še vedno poročajo mnogo premlade in ne z moškim, s katerim bi si želele. Leta 2014 so na Norveškem želeli opozoriti na to, zato so priredili navidezno poroko 12-letne Thee in 37-letnega Geiroma.

Pri tem nastane tudi problem šolanja, ki pa ne velja samo za deklice, temveč tudi za dečke, katerih družine so prerevne, da bi otroci imeli možnost hoditi v šolo, ali pa v kraju sploh ni šole. Včasih tam tudi ni dovolj izobraženih ljudi, da bi učili otroke.

Preobremenjenost otrok je velik problem v današnjem času, saj starši velikokrat silijo otroke, da bi postali nekaj, kar so hoteli postati oni, pa jim ni uspelo.

Istospolno usmerjeni ljudje nimajo toliko pravic, kot jih imamo mi. Le od pred kratkim se lahko med sabo poročajo. Zakaj bi bil svet drugačen do njih? Saj so vendar le ljudje in niso sami krivi, da so takšni, kot so.

Drugo mesto

Avtor/ica: **Nejc Vehovec**
Naslov dela: Navdihujoči življenjski zgodbi mojih sorodnic
Razred in šola: 8. razred, I. OŠ Šenčur
Mentor/ica: Ana Marija Lednik

NAVDIHUJOČI ŽIVLJENJSKI ZGODBI MOJIH SORODNIC

Ženske včasih niso imele takih pravic, kot jih imajo danes. Poleg tega so se spopadale z mnogimi stereotipi – veljale so za manjvredne, manj sposobne in šibkejše. Njihova naloga je bila večinoma skrbeti za otroke, kuhati in pospravljati, tiste na kmetiji pa so poleg tega skrbele še za živino in delale na polju. Šolanje in poklici, kot so zdravnik, profesor, pilot in drugi, so bili rezervirani za moške. A bile so tudi izjeme. Sam poznam dve zgodbi, ki sta mi jih povedali obe moji babici.

Prababičina teta po mamičini strani se je v življenju srečevala z veliko predsodki. Živela je v Železnikih in je v času, ko so mnoge ženske ostajale doma, raznašala pošto po domačih krajih in hribih celih osemnajst let. Marija Primožič, po domače Škrbinova Micka, je bila rojena leta 1890. Poštar je bil in je še danes poklic, za katerega si predstavljamo, da ga opravljajo moški. Zato je bila Marija včasih zasmehovana, ampak so jo ljudje po letih opravljanja poklica poštarice sprejeli. Poznala je vse ljudi in tudi oni so poznali njo. Bila je celo omenjena v časopisu leta 1940, ko so se ji ob 50. rojstnem dnevu poklonili za vestno delo. Na fotografiji v rokah ponosno drži časopis Slovenec.

Babičina teta in ostala družina po očetovi strani pa izhaja iz Primorske, bolj natančno iz Prvačine. Teta moje babice Marija Gregorič je po rojstvu svojega tretjega otroka zaradi pomanjkanja denarja in prezadolženosti kmetije z ladjo iz Trsta odpotovala v Aleksandrijo. Tam je v bogati egipčanski družini otroke učila evropskih navad in bontona. Poleg odgovornega dela je bila izpostavljena tudi pogostemu zaničevanju egipčanskih žena. Babica mi je povedala, da ji je kuharica v Egiptu večkrat pljunila v hrano, preden ji jo je postregla. Vsekakor je v Aleksandriji doživela marsikaj ponižujočega in žalostnega. Ženske, ki so tudi po deset let živele v Aleksandriji, so prišle nazaj v domači kraj razgledane in ponosne. Domov so prinesle tudi veliko denarja. Nekateri moški so jim zelo zavidali in so zato precej denarja porabili za pijačo – to je vidno tudi iz tega, da je bilo v Prvačini kar pet gostiln. Moški so bili od aleksandrink odvisni, zato lahko govorimo tudi o prvi ženski emancipaciji. Veliko denarja, ki so ga zaslužile, so uporabili za nakup vinogradov, njiv in prenovitev hiš.

V obeh zgodbah sta se moji daljni sorodnici borili za enakopravnost med spoloma, se borili s stereotipi in zasmehovanjem. Zanju je bil trud poplačan, saj sta živeli dolgo, polno življenje in bili še na stara leta zgled drugim. Verjamem, da sta pripomogli tudi k temu, da so na ženske v tistih krajih in času moški začeli gledati drugače, bolj spoštljivo. Ženske pa sta morda spodbudili k temu, da so si upale tvegati in uresničiti svoje želje.

Tretje mesto

Avtor/ica: **Patrik Sevšek**
Naslov dela: Enakost spolov - rap
Razred in šola: 9. razred, OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik
Mentor/ica: Maja Klep

ENAKOST SPOLOV – RAP

Vprašanje, ki nas zanima je, ali smo moški in ženske enaki.
Kdo ima odgovor? Ali se skriva v oblakih?
Različni smo po spolu, a po srcu smo enaki.
Stereotipi? Nahh. Ustvarjajo jih samo bedaki!
Igrače v trgovini imajo vedno kakšno oznako.
Ta je za punce, ta za fantke,
nikoli pa ne boš našel oznake spoloma enako.
Moške in ženske službe so pravzaprav enake,
vsi delamo zato, da bi zaslužili »novčake«.
Vsi delamo napake, iz njih se učimo,
vsi se trudimo vzgajati čim boljšo si družino.
Znotraj družine vodilno vlogo imajo ženske, a ne zaradi spola,
temveč zaradi načina, kako so nežne.
Da se bodo te razmere spremenile, obratno delo je pomembno (da ne bo pomote).
moški, ki dela žensko delo,
razbiti stereotipe
in delati dela, ki nas veselijo.

Prvo mesto

Avtor/ica: **Mateja Golc**
Naslov dela: Moja Špela
Razred in šola: 2. letnik, Gimnazija Ptuj
Mentor/ica: Marija Mir Milošič

MOJA ŠPELA

Danes je res lep dan. Sonce sije, vendar ni prevroče. Ravno pravšnji dan, da vam razkrijem del svoje življenjske zgodbe.

Imam 59 999 bratov in sester. Tretjina se jih je rodila sočasno z menoj, ostali so se mi na moji življenjski poti pridružili kasneje. Za naše rojstvo štejemo dan, ko naše korenine prvič začutijo haloško zemljo. V resnici smo živeli že malo prej. Sedaj smo že pravi starci, z mnogimi spomini in izkušnjami.
Pripovedoval bom o moji Špeli, deklici, ki se je, odkar jo poznam in občudujem, prelevila že v pravo gospo.

Zgodba se prične v njeni rosni mladosti. Bila je precej mirno in tiho dekle. Svojega mnenja ni bila navajena izražati na glas. Do staršev je čutila veliko straho- spoštovanje. Ni se veliko družila s svojimi vrstniki. Imela je le starejšega brata Jakoba, s katerim pa se tudi ni posebej dobro razumela.
Vsi člani družine so mislili, da ji je usojen poklic učiteljice. Pa ni bilo tako. Velikokrat sem ji želel pomagati, a spregovoriti nisem mogel. Oni so ljudje, ne razumejo naše govorice.

Veliko se je morala učiti, ko pa se ni učila, je pomagala pri gospodinjskih opravilih. Nihče ni niti pomislil, da jo morda zanima kaj drugega. Bila je zelo bistro dekle, česar pa starši, kot marsikaj drugega, niso opazili. Tako kot je ona skozi okno sobe opazovala mene, sem jaz njo. Drug drugega sva občudovala. Med mano, brati in sestrami ter njo se je stkala neka neopisljiva vez. Zelo nas je imela rada. Ko je prihajala iz šole, je vedno prišla na obisk. Prepevala nam je in nam pripovedovala o vsakdanjih rečeh. Vsi smo jo z navdušenjem poslušali. Vedno je tudi opravila delo, ki ga Jakob ni. On je bil namreč zadolžen za našo oskrbo, saj naj bi to delo zahtevalo močnega moškega. Tega, da Jakob v resnici ne dela, seveda nista razlagala staršem. Njemu je bilo prav, da mu ni bilo treba delati. Ona pa je to delala z neizmerno ljubeznijo do nas. Vsakomur od nas je namenila svoj čas. Resnično smo se vsi počutili bolje v njeni bližini. Kar čutil si, kako se je sok z večjo hitrostjo in močjo pognal po žilah. Dajala nam je energijo in voljo do rasti. Brez nje gotovo ne bi tako dobro uspevali. Motilo nas je le, da je oče mislil, da vse to počne Jakob. Zelo ga je imel rad in ker je mislil, da za nas, trse, skrbi on, ga je imel še rajši. Ko je prišla Špela domov, je bila skoraj vedno kregana, ker je tako dolgo hodila iz šole. Vedno je dobila kazen. Nikoli ni nič rekla, vedno je kazen opravila in šla v sobo. Nikoli ni jokala, bila je namreč hvaležna za vse trenutke, ki jih je lahko prebila ob nas. Tako se je godilo leta in leta.

Špela je svoje najlepše trenutke preživljala z nami. To nam je sama povedala. Ko naj bi se učila, pa je velikokrat vzela v roke čopič, barve in list papirja. Slikala nas je v vseh letnih časih in delih dneva. Srečo je imela, da je okno sobe bilo obrnjeno v našo smer. Tako smo bili skupaj tudi takrat, ko je ni bilo ob nas. Morda se boste vprašali, zakaj neki nas je imela tako zelo rada. Pravzaprav niti ne vem. Že nekaj časa nazaj sem se odločil, da se s tem vprašanjem ne bom več ubadal in bom preprosto živel te srečne trenutke in ji skušal ljubezen vsako jesen vrniti.

Ampak njeno gimnazijsko šolanje se je zaključevalo in nekaj je bilo potrebno ukreniti. Ne bi mogli dopustiti, da se izšola za učiteljico. Odide od nas. Kaj bi brez nje? Pod Jakobovo roko bi hitro propadli. Njega delo v vinogradu ni zanimalo. Oče in mati pa sta bila prepričana, da sta krasna starša, ker lahko svojima otrokoma omogočita, kar si najbolj želita. Jakoba veseli delo na kmetiji, prevzel bo 20 000 trsov v vinogradu, Špela bo šla od doma, vesela, ker bo lahko poučevala. Vse bo, kot mora biti. Kaj bi namreč lahko žensko osrečevalo bolj kot biti učiteljica, medicinska sestra ali gospodinja? Moškega, ki je doma s kmetov, pa vsekakor najbolj od vsega veseli delo na kmetiji. Bolj kot sta se motila, se ne bi mogla motiti.

Dnevi so minevali. Špela je vedno bolj žalostna prihajala k nam. Malo še, pa bo na list papirja morala zapisati ime fakultete, na katero se bo vpisala. Ob misli na to se je verjetno počutila precej grozno. K sreči sta njeno potrtost opazila starša. Ne vem, zakaj ni enostavno povedala, da ne želi biti učiteljica. Ne morejo biti vse ženske učiteljice. Zakaj neki ne bi smela početi kaj drugega? Od nas sicer ne bi imela kaj dosti koristi, a za kruh bi imela.

Tistega dne se je odela v črno. Kot da nas zapušča. Dan se je res vlekel. Dolgo je ni bilo nazaj. Začeli smo že sumiti, da je morda res ne bomo več videli. Mračilo se je že, ko smo na hribu zagledali mlado gospodično. Bila je nasmejana. Ko pa so njene oči zagledale nas, je nasmejani obraz v hipu izginil. Ne vem, kaj se ji je takrat pletlo po glavi. Dolgo je nepremično stala. Nato pa se je s plašnimi koraki podala naprej proti domu. Takrat sem jo prvič videl in slišal jokati.

Čez nekaj časa je prišel Jakob. Ne vem, zakaj ni česa ukrenil, ko je bil še čas za to. Rekel ji je nekaj, kar me je zelo razburilo. »Že more biti tako. Saj nisi vendar mislila, da boš za vedno lahko delala v vinogradu. To je moško delo. Preveč bi se izčrpala.« Mislil je, da jo bo pomiril, vendar je ni. Nekaj minut sta objeta sedela v mrzli travi. Nato pa je spregovorila Špela. Prvič se je odločno postavila zase. »V tisti tihi sobi nas je sedelo kakih štirideset. Vsi z enako nalogo, da napišemo na list ime fakultete, ki jo želimo obiskovati. Za to smo imeli 15 minut časa. Večina je razred zapustila že po prvi minuti. Jaz pa sem sedela in strmela skozi okno. Nisem mogla zapisati ničesar. Kot da bi bilo moje življenje odvisno od te odločitve. Minuto pred koncem, ko so se profesorji že spraševali, kaj delam, sem se odločila. Zakaj bi morala postati učiteljica? Kdo mi je to vtepel v glavo? Zakaj ne bi smela početi tistega, kar me veseli? In zakaj bi me to, da sem ženska, pri tem tako zelo oviralo? Kaj še ni nihče slišal ženske oblike samostalnika vinogradnik? Postala bom vinogradnica. S tresočo se roko sem na list zapisala: Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede. Oddala sem list in z dvignjeno glavo zapustila prostor. Profesor je nekaj zaklical za menoj, vendar ga nisem želela slišati. Polna elana in idej sem se odpravljala domov. Ko pa sem prispela na vrh sosednjega hriba, sem zagledala naš vinograd in hišo ob njem. Zastala sem in se začela zavedati, kaj sem storila. Kaj naj rečem doma?«

Vsi bratje in sestre smo jo presenečeni poslušali, Jakob pa je imel kar odprta usta. Ni vedel, kaj naj reče. Tišina je bila predolga in precej mučna. »Prav si storila,« ji je rekel. Špela ni pričakovala takega odziva. »Vedno si vse naredila namesto mene, ne vem, kako ti je to uspelo in kako se ti sploh to da, ker mene to delo niti malo ne privlači. Če si do zdaj vse delala, zakaj ne bi mogla še naprej. Ne vem, zakaj ti vinogradi toliko pomenijo, ampak jaz se jim z veseljem odpovem.« Špela ga je objela.

Sledil je težji del dneva. Jakob in Špela sta s strahom hodila proti domu. Oče in mati sta bila čemernega obraza, saj sta bila otroka pozna. Za čudo jima nista rekla ničesar. Sedli so k večerji. Vse je bilo tiho. Nihče ni želel spregovoriti prvi. Vsak je imel v glavi drugačno podobo tistega dne. Spregovorila je Špela in povedala, kako se je odločila. Oče je bil tako šokiran, da je obnemel. Ne vem, kako v vseh teh letih nista opazila, kako nas ima Špela rada. Nista nikoli videla njenih slik? Nista nikoli slišala njenih pesmi iz vinograda? Očitno ne. Vstala je in odšla v sobo. Sedla je na okensko polico in nas opazovala. Smilila se mi je. Prvič v življenju se je postavila zase, pa še zdaj ni bilo prav.

Oče ni več kaj dosti govoril z njo. Na prvi študijski dan ji je rekel: »Prav, če si se ti tako odločila, naj bo tako. Vinograd te bo čakal, in ko boš imela svoje prvo vino v kleti, ki bo užitno, me pokliči.« Špela se je nasmejala in ga objela. Obljubila mu je, da bo najbolj pridna študentka daleč naokoli.

In je šla. Dolgo je nismo videli. V tistem času je za nas skrbel oče; še sreča, da so mu pomagali sosedje. Nekega poletnega jutra, ko je bila še rosa, smo jo zagledali na vrhu sosedovega hriba. Ko nas je zagledala, je pričela teči. Tekla je vso pot v dolino in potem še na naš hrib. Vsakomur od nas je namenila besedo in šele potem je šla obiskat starša. Povedala jima je, da je na predavanjih več kot polovica žensk, da ji bo uspelo, da ni pomembno, kakšnega spola je. Vinograde nosi v srcu že od rojstva, zato ni možnosti za neuspeh.

Od tistega dne je naša gospodarica Špela. Zelo dobro ji gre in še vedno z istim žarom kot v gimnaziji opravlja delo. Seveda ima tudi delavce in delavke, saj nas je toliko, da sama ne bi zmogla vsega, ampak ne zato, ker je ženska. Noben moški ne bi bil tako dober gospodar, kot je Špela, v to sem prepričan.
Ko je dala očetu pokusiti svoje vino, je bil navdušen. Naše vinogradništvo se je razcvetelo. Naše in Špelino vino pobira najvišja priznanja na tekmovanjih. Uredila je nekaj sob za goste. Tako je pri nas zmeraj veselo, saj imamo vedno vse zasedeno.

Še vedno se pogovarja z nami in nam poje. Svoja umetniška dela pa je začela kazati tudi drugim. In naša klet je prav posebna. Polna ni samo sodov vina, ampak tudi slik.

Dolgo je čakala na te trenutke. Življenje zajema z veliko žlico in vsi imamo veliko od nje. Vsem nam je koristilo, da se je tako opogumila in se postavila zase. Mislim, da marsikatere sanje umrejo prav zaradi tega, ker ljudje ne zberejo poguma in ne spregovorijo.

Včeraj je bila trgatev. Tako sem zdaj spet za kakšen kilogram lažji. Špela je zadovoljna z nami. Rekla nam je, da smo bili letos zelo pridni in da bo polna klet. Veseli me, da to slišim.

Upam, da bo na svetu čim več takšnih zgodb, kot je moja. S tem bo svet boljši in lepši, saj bo vsak delal tisto, kar rad počne. Delo bo opravljeno prej, pa še rezultati bodo boljši.

Drugo mesto

Avtor/ica: **Eva Šubic**
Naslov dela: Za boljši svet
Razred in šola: 2. letnik, Gimnazija Novo mesto
Mentor/ica: Tina Furlan Turk

ZA BOLJŠI SVET

Obtožena čarovništva,
gleda, kako se njena ljubezen,
do zdravilstva in ljudi,
topi v ognjenih zubljih.

Umre z upanjem,
da bodo nekoč razumeli,
ogenj,
v njenih očeh.

S kroglo v glavi,
ve da še ne more oditi,
iz mesta,
ki se mu pravi svet.

Ker je preveč bitk,
ostalo,
nedokončanih.
Malala odpre oči.

Danes pokajo žulji,
mnogih generacij,
slavnih in pozabljenih žensk.

Storjene krivice,
so prinašale moč.
Njihovi bolečini,
je vladal pogum.

Vezalo jih je,
vedenje, da je čas,
da človeštvo izbere,
novo pot.

Tako izpod njihovih žuljev,
počasi nastaja,
zaceljena družba.

Kjer ima vsak izbiro,
med roza in modro,
med starim in novim,
med tipičnim in drugačnim.

Svet,
kjer so stereotipi,
vedno bolj bledi.

Vendar žulji,
še vedno ostajajo.
Majhni in neopazni,
veliki in boleči …

Vztrajno krvavijo,
in opominjajo,
da je včasih,
zakon le na papirju,
enakost samo v zraku,
pravice lokalne,
namesto globalne.

Zato vsak dan,
pojdimo v svet,
z upanjem in vnemo,
dolžnostjo in pravico,
da bomo tudi danes,
soustvarjali,
boljši svet.

Svet, ki daje,
enake možnosti,
enakim ljudem.

Saj smo vsi eno.
Vse nas poganja,
isti utrip,
ljubezni in svobode.

Vse nas poganja,
isto srce.

Naj bo prav tvoj žulj tisti,
ki bo spremenil svet.

Tretje mesto

Avtor/ica: **Manca Patačko Koderman**
Naslov dela: Liberte, egalite, fraternite
Razred in šola: 4. letnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana
Mentor/ica: Ksenija Horvat

LIBERTÉ, ÉGALITÉ, FRATERNITÉ[1]

V zgodovini mnoge ženske bitke so se bíle,
ki so za nas danes marsikaj na bolje obrnile.
Hvala Emily[2], ki takrat pred konja v galopu si skočila,
da bom jaz danes lahko predsednico volila.

Četudi se je marsikaj na bolje spremenilo,
premnogi dogodki nosijo grenko sporočilo.
Na Arabskem polotoku so priznanja podelili,
a nagrade za enakost med spoloma le moški so dobili.

Da nekoč ženska noga v hindujski tempelj bo stopila[3]
in da organizacija Jaz tudi[4] dela več ne bo dobila,
moramo ženske vseh barv, ver, poklicev skup stopiti
in še naprej za enakopravnost spolov se boriti.

1 *Slogan francoske revolucije in ideja razsvetljenstva, ki v prevodu pomeni svoboda, enakost, bratstvo, je aktualen še danes. Če ga prenesemo na problem neenakosti med spoloma, lahko predstavlja ideal, ko bi bili moški in ženske svobodni, enaki in bi se z roko v roki borili za skupno dobro.*

2 *Emily Davison je bila ena izmed sufražetk, ki so se v 20. stoletju skupaj z drugimi ženskami borile za žensko volilno pravico.*

3 *V začetku letošnjega leta sta dve ženski vstopili v enega najsvetejših hindujskih templjev v južnem delu Indije, kar je sprožilo spopade med zagovorniki in nasprotniki pravice do vstopa v tempelj za ženske, stare med 10 in 50 let.*

4 *Gibanje Jaz tudi ali (angleško Me Too) se bori proti spolnemu nadlegovanju in si prizadeva za enakopravnost med spoloma.*

Likovni natečaj

Prvo mesto

Avtor/ica: **Nika Boscarol**
Naslov dela: Tudi očka lahko skrbi za otroke
Razred in šola: 3. razred, OŠ Šturje Ajdovščina
Mentor/ica: Anuša Blažko

Drugo mesto

Avtor/ica: **Hana Pašič**
Naslov dela: Košarkaško dekle
Razred in šola: 3. razred, OŠ Metlika
Mentor/ica: Darja Žugelj

Tretje mesto

Avtor/ica: **Arabela Zrinski**
Naslov dela: V Paris nas je peljala pilotka!
Razred in šola: 1. razred, OŠ XIV. divizije Senovo
Mentor/ica: Ana Bogovič

Prvo mesto

Avtor/ica: **Ana Hudorovac**
Naslov dela: Dimnikarka
Razred in šola: : 5. razred, OŠ Milke Šobar-Nataše
Mentor/ica: Andreja Schwenner

Drugo mesto

Avtor/ica: **Julija Štefanič**
Naslov dela: V atkovem objemu sem vedno varna
Razred in šola: 6. razred, OŠ Komandanta Staneta Dragatuš
Mentor/ica: Jasmina Strugar

Tretje mesto

Avtor/ica: **Anej Kobe**
Naslov dela: Moja mami je mojstrica za vse
Razred in šola: 5. razred, OŠ Komandanta Staneta Dragatuš
Mentor/ica: : Jasmina Strugar

Prvo mesto

Avtor/ica: **Mateja Hudorovac**
Naslov dela: Vse je v redu
Razred in šola: 8. razred, OŠ Milke Šobar-Nataše
Mentor/ica: Andreja Schwenner

Drugo mesto

Avtor/ica: **Deja Hribšek**
Naslov dela: Rdeči parazol
Razred in šola: 9. razred, OŠ Maksa Pleteršnika Pišece
Mentor/ica: Tanja Plevnik

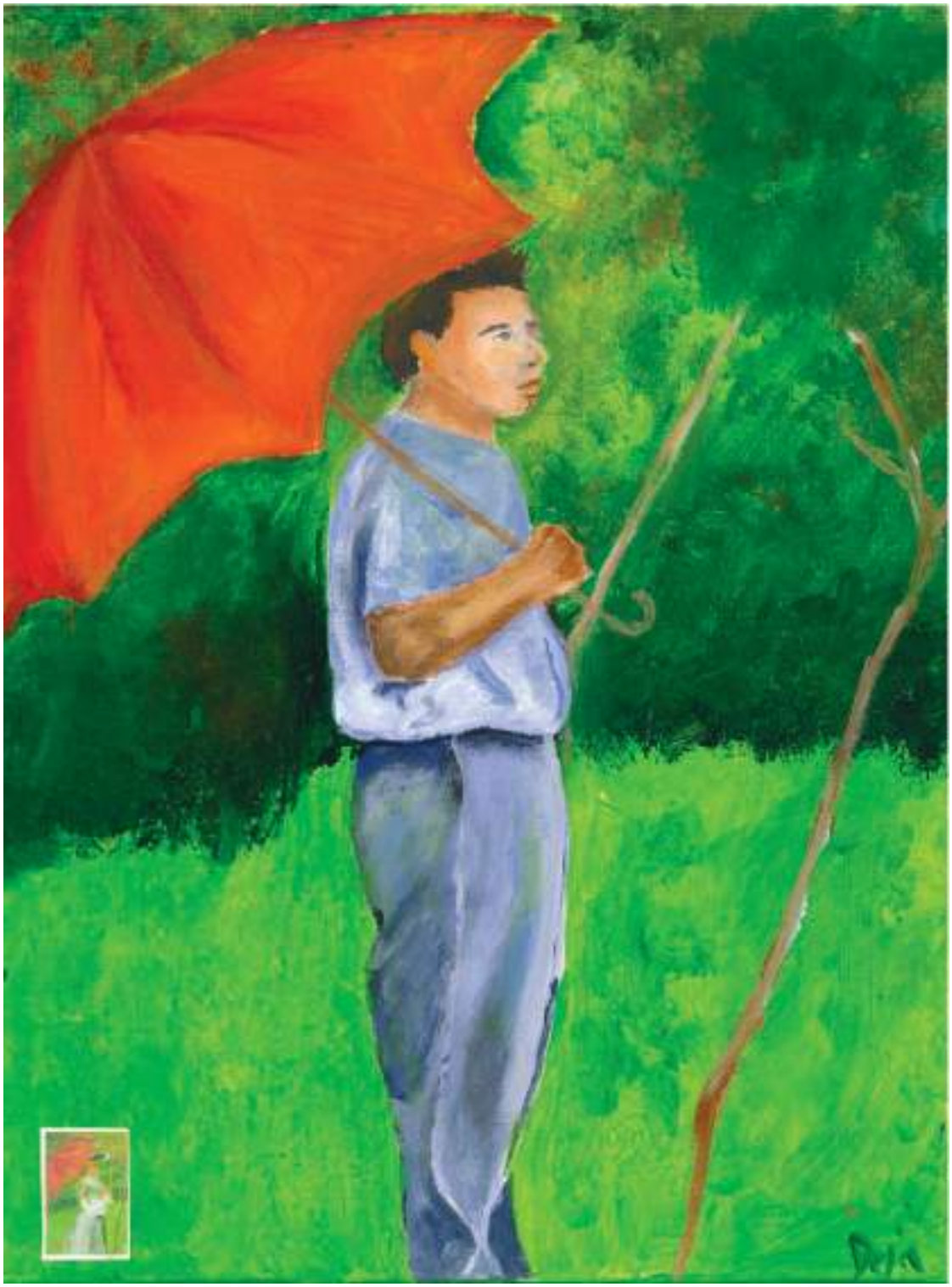

Tretje mesto

Avtor/ica: **Leona Ambrožič**
Naslov dela: Rada igram nogomet
Razred in šola: 9. razred, OŠ Vinica
Mentor/ica: Jasmina Strugar

Prvo mesto

Avtor/ica: **Neža Hočevar**
Naslov dela: Stopimo skupaj
Razred in šola: 1. letnik, Gimnazija novo mesto
Mentor/ica: Jasmina Žagar

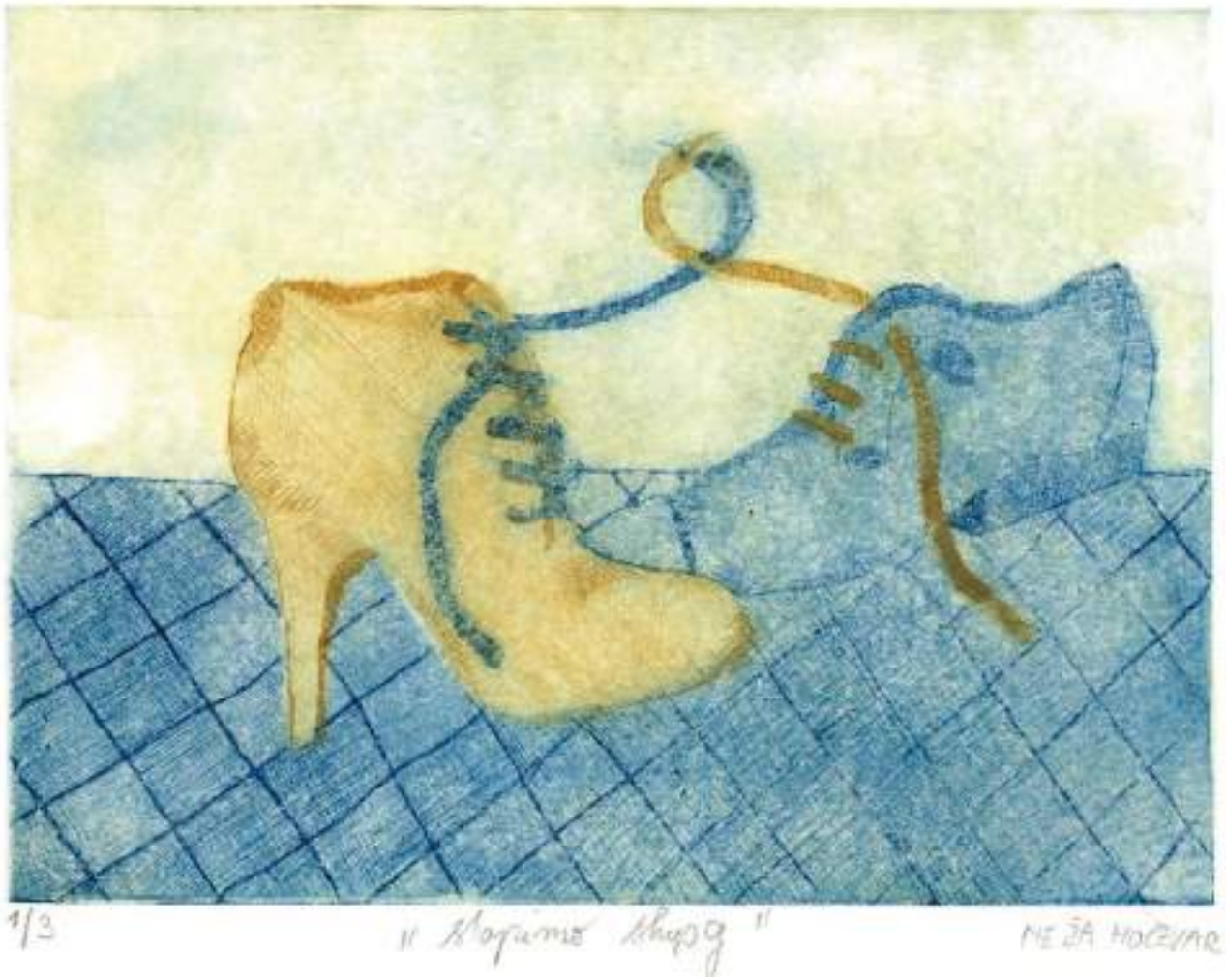

Drugo mesto

Avtor/ica: **Maša Črešnik**
Naslov dela: Tudi moški jočejo
Razred in šola: Srednja šola za gostinstvo in turizem Celje
Mentor/ica: Nataša Kajba Gorjup

Tretje mesto

Avtor/ica: **Tinkara Vižintin**
Naslov dela: Enake pravice
Razred in šola: 1. letnik, Srednja medijska in grafična šola Ljubljana
Mentor/ica: Urška Hrovat

Posebne nagrade

Avtor/ica: **Anja Pirečnik**
Naslov dela: Postala bom predsednica
Razred in šola: NIS 9, CVIU Velenje
Mentor/ica: Robert Klančnik

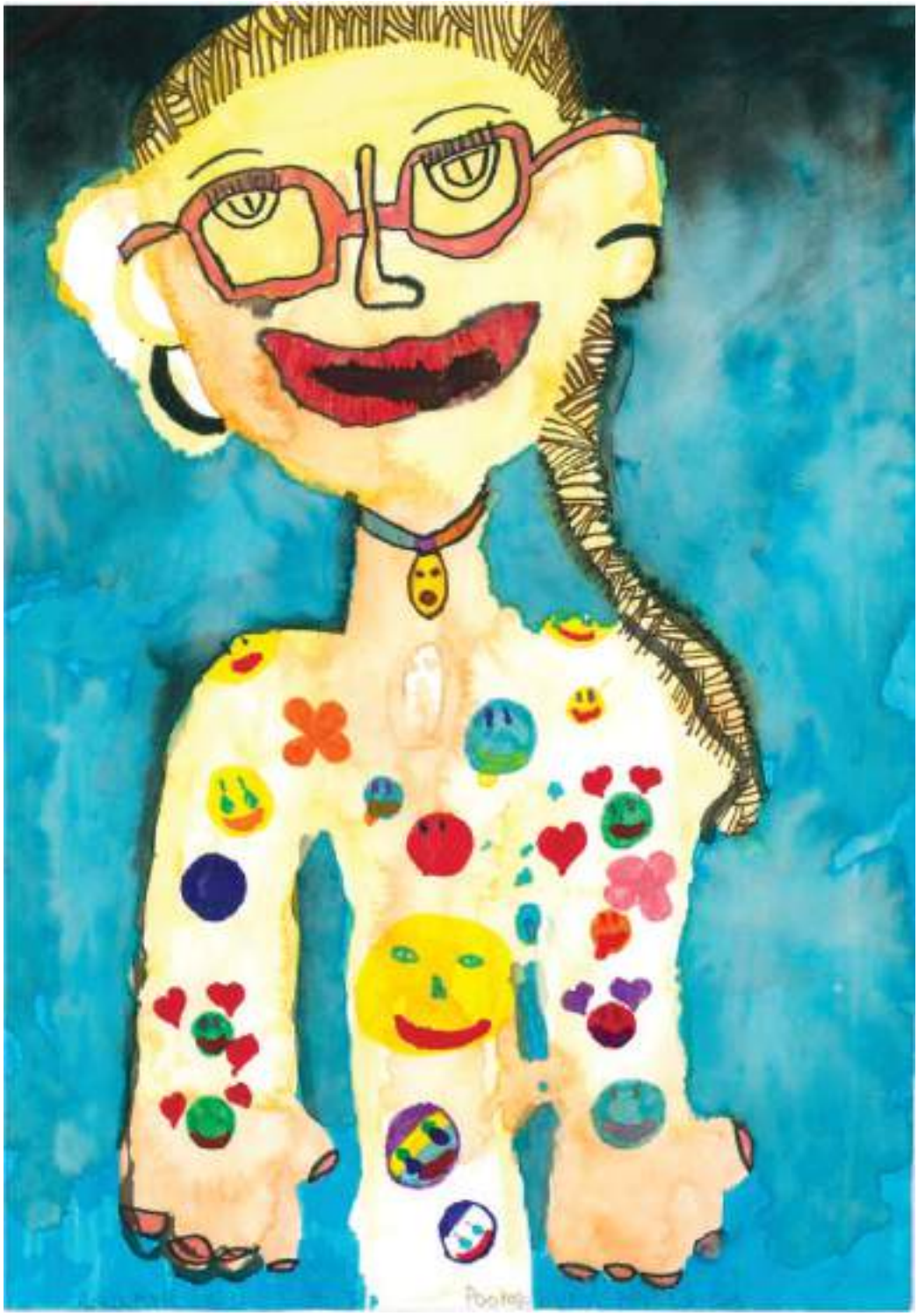

Avtor/ica: **Matej Zupan**
Naslov dela: Ata kuha
Razred in šola: PPVI, OŠ dr. Mihajla Rostoharja Krško
Mentor/ica: Petra Kampl Petrin

Avtor/ica: **Kaja Praprotnik**
Naslov dela: Punce smo super
Razred in šola: PPVI 6, CVIU Velenje
Mentor/ica: Robert Klančnik

Avtor/ica: **Veronika Hudorovac**
Naslov dela: Dimnikarka
Razred in šola: PP 4. stopnje, OŠ Milke Šobar-Nataše
Mentor/ica: Andreja Schwenner

Avtor/ica: **Jaka Bohte**
Naslov dela: Vse je v redu
Razred in šola: PP 4. stopnje, OŠ Milke Šobar-Nataše
Mentor/ica: Andreja Schwenner

Fotografski natečaj

Prvo mesto

Avtor/ica: **Anže Gorenc**
Naslov dela: Skupaj – enaka – srečna
Razred in šola: 9. razred, OŠ Milana Majcna Šentjanž
Mentor/ica: Nena Bedek

Drugo mesto

Avtor/ica: **Martin Hodnik Plaskan**
Naslov dela: Oblanje
Razred in šola: 9. razred, OŠ Polzela
Mentor/ica: Karmen Zupanc

Tretje mesto

Avtor/ica: **Tom Li Dobnik**
Naslov dela: Snemimo roza-modra očala
Razred in šola: 9. razred, OŠ Kidričevo
Mentor/ica: Aleksandra Vidovič

Prvo mesto

Avtor/ica: **Tareq Hussein**
Naslov dela: Demokracija med spoloma
Razred in šola: 3. letnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana
Mentor/ica: Petra Čalić

Drugo mesto

Avtor/ica: **Betina Matuš**
Naslov dela: Pogled preko roza-modrih očal
Razred in šola: VIZ Višnja Gora
Mentor/ica: Maja Ferkulj

Tretje mesto

Avtor/ica: **Živa Valentinčič**
Naslov dela: Moč je v meni
Razred in šola: 1. letnik, Gimnazija Novo mesto
Mentor/ica: Jasmina Žagar

Video natečaj

Prvo mesto

Avtor/ica: **Tina Celec, Lana Fartek, Lana Sukič**
Naslov dela: Dekle – avtokleparka?!
Razred in šola: 8. razred, OŠ Grad
Mentor/ica: Marija Štesl

https://www.youtube.com/watch?v=F2Soisty0_w

Drugo mesto

Avtor/ica: **Zoja Skaza, Liza Tkalčec, Nika Lesjak**
Naslov dela: Rušimo predsodke – drugačnost nas povezuje
Razred in šola: 7. razred, OŠ Polzela
Mentor/ica: : Mojca Cestnik, Borut Petrič

https://www.youtube.com/watch?v=aEbtXic8V2I

Tretje mesto

Avtor/ica: **Stefan Nikić, Blaž Strajnič**
Naslov dela: Upanje za ta svet
Razred in šola: 8. razred, OŠ Lava
Mentor/ica: Urh Kodre, Aleš Videnšek

https://www.youtube.com/watch?v=Q68a4bGrOyM

Prvo mesto

Avtor/ica: **Tamara Zarić**
Naslov dela: Ali so ženske res slabše voznice?
Razred in šola: Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik
Mentor/ica: Janez Klemenčič

https://www.youtube.com/watch?v=nb_pB5fAbbo

Drugo mesto

Avtor/ica: **Vezire Ugzmaili**
Naslov dela: Jaz kot ti, ti kot jaz
Razred in šola: 3. letnik, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik
Mentor/ica: : Janez Klemenčič

https://www.youtube.com/watch?v=F2sEkYaDmpY

Tretje mesto

Avtor/ica: **Laura Šalja**
Naslov dela: Sem res obseden/a s tehnologijo
Razred in šola: 3. letnik, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik
Mentor/ica: Janez Klemenčič
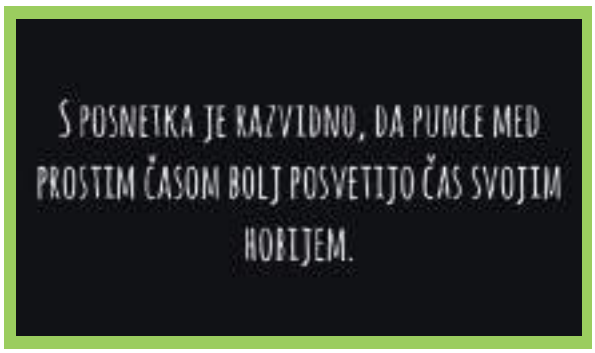
https://www.youtube.com/watch?v=JT0xng3rnXI